

HELYI VIDÉKFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2011.05.24.

1. Vezetői összefoglaló

1.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

1.2. Főbb célkitűzések

Programunk átfogó stratégiai célkitűzése a tájegység gazdasági, társadalmi, környezeti és kulturális fejlesztésének támogatása oly módon, hogy a fejlesztés csökkentse a térségen belüli és a térségek közötti egyenlőtlenségeket, és növelje a tájegység gazdasági eltartóképességét. A stratégia hozzájárul a jóléti térség kialakulásához, melyet a változatos ökológiai háttér, a kulturális sokszínűség, a fenntartható gazdaság, valamint az itt lakók esélyegyenlősége, magasabb életminősége jellemez.

A tájegységi identitásban gyökerező együttműködési program összefüggő és hatékony megoldást keres a most feltárt problémákra és fejlesztési irányokra. A kidolgozott stratégiában összegződik a térségben elérhető tapasztalat, szellemi erőforrás és közösségi akarat. Jövőképünk jelmondata: „Élni egy tájon, egy célért, a vonzó, fejlett Rábaközért”.

Az alapvető célt támogató prioritásokat és intézkedéseket úgy alakítottuk, hogy azok megfelelő választ adjanak a térségünket érintő kihívásokra. Ezek a tervezett intézkedések lesznek a program kiemelt beavatkozási területei, és végrehajtásuk a belső erőforrások fenntartható módon történő használatával valósul meg. A programmegvalósulás hatásaként egy élhető, vonzó, perspektívát nyújtó vidéki élet honosodhat meg a Rábaközben.

1.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja

A HVS felülvizsgálatának átfogó célja, hogy az eltelt időszak gazdaságában bekövetkezett változások figyelembe vételével egy – a helyi erőforrásokra támaszkodó – középtávú koncepció pozícionálása.

A felülvizsgálat specifikus céljai: a tájegység szereplői közötti társadalmi tőke erősítése, illetve a rendelkezésre álló források felhasználásával a Rábaköz érintettjei, érdekeltjei részére integrált fejlesztések segítése.

1.4. A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

Egyesületünk a HVS felülvizsgálatának nyilvánossá tétele érdekében meghirdette azt honlapján (www.rabakoz.hu), a települések önkormányzatainak elküldte kifüggesztésre.

A nyilvánosságot fórumok tartásával is biztosította.

A HVS felülvizsgálat indító megbeszélése is nyilvánosan zajlott, ennek a megbeszélésnek a keretében került sor a Tervezői Csoport tagjainak a megválasztására is.

Minden, a HVS felülvizsgálatát érintő nyilvános fórum és rendezvény meghirdetésre került a sajtóban (megyei lap, helyi rádió és televízió) is.

1.5. A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások

A Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület HVS-ben megfogalmazott alapvető céljai megfelelőek, azokon nem kíván változtatni a Tervező Csoport. Falufejlesztés jogcímben a rendelkezésre álló források valószínűleg kiosztásra kerülnek, a községek kihasználták a fejlesztési lehetőségeket az 1. és 2. körben, ezzel elértük a célunkat. Forrás átcsoportosítás nem javasolt. Hangsúlyt kell fektetni a szolgáltatások bővítésére, fejlesztésére – ez vonzerőt jelenthet a tájegységnek. Ez mind a turisztika, mind a mikrovállalkozások esetében fontos lesz. A Rábaközben kitörési pontot jelenthet a turisztika, de ahhoz szükség van szálláshelyekre, s a hozzá kapcsolódó szolgáltatásokra is. Továbbra is fontosnak tartjuk a munkahelyteremtést, kiemelten a helyi termékek gyártását, előállítását elősegítő megoldásokat. Vidéki örökség megőrzése jogcímnél preferáljuk, hogy helyi védettség alatt áll-e a támogatni kívánt projekt.

Törekednünk kell az egyedi programok, rendezvények szervezésére. Fontos a térségi hatás erősítése, a LEADER hálózati együttműködés. A HPME-k felülvizsgálata során figyelembe kívánjuk venni az IH iránymutatását, valamint azt, hogy mennyi forrás maradt meg az adott célterületekre. Az IH 10 HPME-t javasol, amelybe beletartoznak a komplexek és kisértékű célterületek is.

Helyzetelemzés

2.1. A Leader helyi akciócsoport által lefedett terület ismertetése

A térség általános jellemzői

Az Akciócsoport által érintett Rábaköz területe 44 települést foglal magába, melyek közül 3 város. A térség lakossága 54,900 fő, a városokban élő lakosok száma 21,636 fő. Az elmúlt fejlesztési időszak egyik szép eredménye, hogy a korábban nagyközségi besorolású Beled település városi rangot ért el.

A térségen belül a legtöbb vállalkozás a kereskedelem, javítás szektorban tevékenykedik. A legnagyobb foglalkoztató a bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia-, gáz-, gőz-, vízellátás szektor, az 500 főnél többet foglalkoztató vállalkozások száma 3 db.

A Rábaköz a Kisalföld szívében fekszik. A vidékfejlesztési programban a tájegység két kistérsége, a Kapuvár-Beledi és a Csornai vesz részt.

A Rábaköz speciális helyzetű. Az ország egyik legfejlettebb régiójában helyezkedik el (Nyugat-Dunántúl Régió), miközben Győr-Moson-Sopron megye periferikus területéhez tartozik. A Rábaköz fejlettségét bemutató indikátorok értékei alig haladják meg a hátrányos helyzetű térségek mutatóit. A tájegység „gazdasági vákumban” van, hiszen a térség 40-50 km-re lévő meghatározó városainak (Győr, Sopron, Szombathely, Pápa, Mosonmagyaróvár) gazdaságélénkítő kisugárzása alig érződik. A térségnek tehát önmagát kell megszerveznie, amihez a vidékfejlesztési program kellő lendületet adott már eddig is, és a továbbiakban is ez prognosztizálható.

A térség általános helyzetét jól mutatják a jövedelemi- és a társadalmi viszonyok. A Rábaköz sem tudja magát kivonni az országos tendenciák alól. Az egy állandó lakosra jutó jövedelem leképezi az országos átlagot. Általános probléma a lakosság elöregedése is, valamint az életminőség éles kontrasztja az egyes falvak és a térség városai, nagyközségei között (Kapuvár, Csorna, Beled, Bősárkány, Szany). A települések fiatalokat megtartó ereje gyenge, ami elhelyezkedési, infrastrukturális, kulturális nehézségekre vezethető vissza. Mindez azt mutatja, hogy a térség eltartó képessége erősítésre szorul, amihez a HVS jelenlegi átdolgozása és megvalósítása eredményesen járulhat hozzá.

A hiányosságok és problémák mellett számos lehetőség is jelen van a térségben, melyek kiaknázása képes helyzetbe hozni a Rábaközt. A tájegység komoly turisztikai potenciállal rendelkezik különösen a falusi, az öko- és az egészségturizmus területén: rurális értékek, néprajzi, művészeti, kulturális hagyományok, népi kismesterségek, épített örökség gazdag tárháza, jelentős a termálkincs (a csornai és a kapuvári gyógyvíz). A jó agráradottságokat pedig mi sem mutatja jobban, mint az ágazatban foglalkoztatottak részaránya (12%). Az önszerveződésben mérhető szerepet játszott a Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület, amely szervezet mindezidáig az egyetlen, az egész tájegységre kiterjedő feladatokat ellátó szerveződés.

A térség három nagyobb erőforrásra támaszkodhat.

Területi tőke: a HVS által lefedett térséghez 44 település tartozik. A kiváló agráradottság hosszú távon képes a tájegységet pozícionálni és a foglalkoztatottságot bővíteni. A táji-természeti háttér pedig a turizmusban aknázható ki sikeresen.

Társadalmi tőke: mintegy 55 ezer ember él a térségben, akik igen erős helyi identitással rendelkeznek. Ezeregyszáz éve ugyanazon népesség lakja a tájegységet, ezért mélyek ezek a mentális gyökerek. A térségben tervezett gazdasági irányváltásban meghatározó lesz ez a belső felhajtóerő.

Gazdasági tőke: a tájegységben működő vállalkozások száma 3.200. Különböző ágazatokban vesznek részt ezek a vállalkozások. Mindenképpen számolni kell azzal, hogy a szolgáltatási ágazat fejlesztését segítse a most átdolgozásra kerülő HVS. A tájegység az elmúlt 3 évben eljutott egy olyan gazdasági fejlettségi szintre, hogy reálisan gondolhat egy helyi pénz bevezetésére. A rábaközi tallér a helyi gazdaság erősítését célozza annak érdekében, hogy a helyi erőforrásokra támaszkodva a helyben megtermelődő jövedelem minél nagyobb részaránya maradjon a térségben.

A Rábaköznek jelentős kapu szerepe is van. Nem csak azért, mert a régiót átszelő vasúti és közúti közlekedési nyomvonalak metszéspontjában helyezkedik el, hanem azért is, mert számos tájegységgel határos. Közülük a Hanság, a Fertőmente, valamint a Sokoróalja irányába történő térségközi együttműködést szinte determinálja a természeti-földrajzi, kulturális és építészeti hasonlóságok sokasága.

A biomassza termelésben, biogáz előállításában is vannak lehetőségek, és kedvező háttérű a terület geotermikus és szélenergia potenciálja. A stratégiai céloknak megfelelően a tájegység fejlesztései a környezeti fenntarthatóság jegyében valósulhatnak meg, és a terület megteheti az első lépéseket az autonóm térséggé válás irányába.

Mindezek alapján a térségnek most önmagára és környezetére kell fókuszálnia. Ebben a folyamatban bátran lehet építeni az itt élők cselekvőképességére, szívósságára, tenni

akarására, kooperációs hajlandóságára, rábaközi identitására, amelyeknek évszázados hagyománya van. Ez a társadalmi lelkület is komoly hozzáadott értéket képvisel a tervezett vidékfejlesztési program megvalósításában.

A térség környezeti állapota

A Nyugat-dunántúli régió egyik meghatározó arculattal rendelkező síksága a Rábaköz, makroklimája mérsékeltén hűvös, az ország közepesen csapadékos régiói közé tartozik. Az uralkodó szélirány az ÉNY-i, É-i. Tengerszint feletti magassága még a ritkán előforduló enyhe dombháton sem haladja meg a 130 m-t.

Felszíni vízfolyások: A Rábaköz a Rába, valamint a Kis-Rába által lehatárolt, folyók által feltöltött, majdnem teljesen sík vidék. A vízfolyások többsége szabályozott, mégis fontos menedékként szolgálnak a vízi élővilágnak. A Rábaköz alapkövetét az Ősrába vastag kavicsstakarója alkotja. A rekultivált bányatavak környékén vízi élővilág alakult ki, a tavakat horgászok vették birtokukba. Kiemelkedő természetvédelmi jelentőséggel bír a Király-tó és a Barbacsi-tó.

Felszín alatti vizek: Közép-Európa legnagyobb édesvízkészletének egy része a Rábaköz kavicsstakarója alatt található. Sok településen fellelhetők a régi artézi kutak, jó részük önmagától tör a felszínre. Némelyik kút ásványvíz minőségű vizet rejt. A Rábaköz elérhető mélységben kihasználatlan gyógyhatású termálvízzel is rendelkezik. A felszín alatti vizek tisztaságát az intenzív mezőgazdaság, a térség csatornázatlansága, és a kavicsbányászat veszélyezteti.

Talajok: A Rábaköz változatos talajokban. A magasabb részeken csernozjom barna erdőtalajok, a vízfolyások mentén általában réti talajok és öntéstalajok fordulnak elő. Ezek mezőgazdasági termelésre kiválóan alkalmasak. A mélyebb fekvésű területeken láptalajokat találunk. A talajok szennyezettsége nem jelentős, kockázatot a mezőgazdasági szennyezések és a kommunális szennyvíz kezeletlensége jelentenek.

Környezeti értékek: A tájegységet lépten-nyomon tágas, zöld rétek, legelők és szántóföldek váltakozása jellemzi. Az egyöntetű sík tájképet fasorok, facsoportok tarkítják, kisebb ártéri erdők és vízparti füzesek törik meg. Több természeti terület „Rábaköz” néven szerepel a közösségi védelem alá tartozó Natura 2000-es területek listáján.

Levegő minősége, zaj- és rezgésterhelés: A Rábaköz levegőminősége alapvetően jó, szennyező gyár, erőmű nincs a térségben.

A 85-ös és a 86-os számú főútvonalak mentén (különösen Csornán) jelentős a zaj és rezgésterhelés, benzingőz, ólom és por szennyezi a levegőt. Egyes településeken, vagy közelében jellemző az életvitelszerűen folytatott burkolt színesfémek kinyerésekor a gumi és műanyagok égetéséből származó levegőszennyezés.

Szennyvízkezelés: A rábaközi kistelepülések szennyvízhálózat ellátottsága nem teljes. A kistelepülések külső segítség nélkül nem tudnak megbirkózni ezzel a roppant költséges beruházással. A megoldás lehet a természetközeli szennyvízkezelés.

Hulladékgazdálkodás: A hulladékgyűjtés minden településen 100 %-os, mégis a begyűjtött hulladék előkezelés nélkül lerakásra kerül. Sajnos a térségben sok helyen található illegális hulladéklerakók, tájsebek, rontva a természetes környezet megítélését.

A vidékfejlesztési program végrehajtása során – mint horizontális szempont – fontossá válik a környezeti fenntarthatóság szempontjának következetes érvényesítése.

A tájegység demográfiai jellemzői

RÁBAKÖZ HVS - 2011

Térséghez 44 település tartozik, melynek lélekszáma 54.900 fő. Ebből a 3 városban, (Csorna, Kapuvár, Beled) és a 2 nagyközségben (Szany, Bősárkány) él a lakosság 53%-a. A lakosok száma a tájegységben folyamatosan csökken, méghozzá a megyén belül az egyik legnagyobb mértékben, ám örvendetes, hogy a fogyás trendje inkább gyengülő.

Győr-Moson-Sopron megye kistérségei közül a két rábaközi kistérségnek a legrosszabb a népességmentartó ereje. A 90-es évek második felében az 1000 lakosra jutó vándorlási negatívum a Csornai kistérségben 15,4, a Kapuvári kistérségben 14,7 fő volt. Ezen belül a városok és falvak viszonylatában megfigyelhető, hogy a városok vándorlási pozitívuma folyamatosan csökken, a községeké emelkedik.

A humán erőforrás szempontjából fontos mutató a lakosok életkor szerinti megoszlása, a korstruktúra. A Rábaközben 2006-ban a 0-2 év közöttiek száma 1.342 fő, ami 2%-os részarány, és az országos átlagnál 50%-kal alacsonyabb érték. A 3-5 év közöttiek átlaga egyezik az országossal (3%). A 6-14 év közöttiek száma (4.837) és aránya (9%) szintén lényegesen alacsonyabb az országos adatnál (13%). A 15-59 éves aktív korúak száma 35.110 fő (64%), ami viszont 4%-kal, az 59 év felettek aránya pedig 1%-kal van az országos érték fölött. A fenti arányszámok tájegységi és országos összehasonlításban is azt mutatják, hogy kedvezőtlen a Rábaköz öregedési indexe, vagyis a 60 év fölöttiek és a 0-19 évesek aránya. A 60 év felettek részaránya 22%-ot tesz ki.

Az itt élők iskolai végzettsége lényeges társadalmi mutató, mivel hatással van a lakosság életminőségére, gazdaságának fejlettségére, kulturális, szellemi és szabadidős tevékenységeire, és természetesen a térség fejlesztésének lehetőségeire is. Mértékadó, hogy a 7 évesnél idősebb itt élők 50%-a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik (országos adat 46%).

Ezen belül a 8 általánost el nem végzettek aránya 21 %, ami az országos összevetésben 1%-kal rosszabb érték. Érettségivel rendelkezik a lakosság 18%-a (országos adat 21%). Az egyetemi, főiskolai végzettségűek részaránya 6%, ami az országos átlag felét teszi ki (12%).

Fentiek orientálnak abban a vonatkozásban, hogy mely rétegben van a térségnek a munkahelyekhez rendelkezésre álló humán erőforrás kapacitása, illetve hogy mely rétegekre kell a szak- és felnőttképzési prioritásokat helyezni a vidékfejlesztési program keretében, hogy a térség gazdasági eltartó-képessége erősödjön, és az itt élők egzisztenciája fejlődjön.

A demográfiai mutatókat tekintve a Rábaköz sem vonhatja ki magát az országos tendenciák alól: előregedés, népesség-erózió. Azonban jellemzően az itt élők egymásra utaltsága, együttműködési akarata és készsége a vidék- és gazdaságfejlesztés egyik motorja lehet. A térségben élők nyitottak az újra, képesek az önszerveződésre – amit a sok civil szervezet léte is fémjeléz –, alkalmasak a fejlesztésekre, az új típusú együttműködésre, és komoly szerepük lehet a térség, a környezet esélyegyenlőséget is biztosító megújításában. Erre alapozva lehet nagy sikere a tájegységben a térség helyi pénzének, a rábaközi tallérnak a bevezetése. Amennyiben sikerül ezt egy gazdaságpolitikai mozgalommá tenni a térségben, akkor az hosszú távon erősíti a térségi kohéziót és járul hozzá a termelői jövedelmek helyben maradásához.

Gazdasági környezet

RÁBAKÖZ HVS - 2011

A Rábaköz foglalkoztatottsági helyzetében nem jelentősek a szerkezeti különbségek, ugyanakkor a munkaerőpiac mégis változatos képet mutat. A tájegység lakosságának száma: 54.900 fő. A térségben foglalkoztatottak száma 22.036 fő. Ez az aktív korú lakosság 62,7 %-át teszi ki. A népesség gazdasági aktivitása az elmúlt évtizedben inkább stagnáló.

A foglalkoztatás szerkezetét vizsgálva megállapítható, hogy az országos tendenciához hasonlóan a 90-es évek eleje óta a Rábaközben is folyamatosan csökkent a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma. Ugyanakkor itt dolgozik az aktív korúak 12 %-a, ami a megyei átlaghoz képest magas érték. Részarány alapján az agráriumban ma háromszor annyian találnak munkát a Rábaközben, mint a megye más térségeinek többségében. Ez egyértelműen utal a terület jó természeti adottságaira, egyben a szektor eltartóképességére. Az agrárium rábaközi jövőképében az arra épülő feldolgozóipar jelentős hozzáadott értéket képviselhet, amit a most tervezett vidékfejlesztési program is megerősíthet.

Az aktív keresők 45%-a dolgozik az iparban. Ebből a feldolgozóipar részaránya 38 %. A tercier szektor 26 %-ban részesedik a foglalkoztatottságból, melyből a kereskedelem (10%), illetve a szállítás, posta, távközlés (7%) a meghatározó. A közigazgatás, oktatás, egészségügy 17%-kal járul hozzá a foglalkoztatottsághoz. A térség településeinek 11%-át kitevő 5 településen foglalkoztatják a munkahellyel rendelkezők 56%-át (Csorna, Kapuvár, Beled, Szany, Bősárkány), ami a foglalkoztatási szerkezetnek a földrajzi specifikumára mutat rá.

A munkanélküliségi ráta 3,4% időbeli alakulására a stagnálás jellemző. Ugyanakkor a települések egy csoportjánál jelentős mértékű az álláskeresők száma: 5 – 9 %-os munkanélküliséggel találkozhatunk a települések (kizárólag falvak) 34 %-ában. Ezek a számok különösen megyei összehasonlításban tűnnek kirívónak, hiszen Győr-Moson-Sopron megye az ország egyik legjobb mutatói rendelkezik.

Ezen falvakra az előregedés is egyre inkább jellemző, így integrált módon kell a települések fejlesztési elképzeléseit megközelíteni. Az álláskeresők életkor szerinti megoszlásában a pályakezdők és a 45 év felettek aránya szintén aggasztó.

A térség foglalkoztatási viszonyait negatívan befolyásolta, hogy az elmúlt évtizedben több, a munkaerő foglalkoztatásában jelentős szerepet betöltő cég is felszámolta tevékenységét, rontva ez által a Rábaköz és az itt élők esélyeit. A helyi foglalkoztatottságban az állami hivatalok és oktatási, egészségügyi intézmények mellett főleg a nagyobb településeken működő vállalkozások játszanak szerepet, köztük számos mikro- és kisvállalkozás. A térségben a szolgáltatási ágazat ugyan még nem kiemelkedően jelentős, de egyre nagyobb számban jelennek meg a szolgáltatási szektorban dolgozó mikro- és kisvállalkozók. Közülük többen önfoglalkoztatók, és a térség helyzetéből adódó kínálati portfólióval rendelkeznek: pénzügyi és gazdasági szolgáltatások, vendéglátás, turizmus. A vidékfejlesztési program a kkv-k foglalkoztatási potenciálját továbbra is erősíteni kívánja.

A Rábaközben 3.100 gazdasági egység működik. A vállalkozások szektor szerinti megoszlása alapján a térségen belül a legtöbb vállalkozás (24%) a kereskedelem, javítás szektorban tevékenykedik az építőipar (17%) és a gazdasági szolgáltatások (14%) előtt. A térségre oly jellemző mezőgazdasági szektorban működik a vállalkozások 9%-a.

Az egyes szektorok foglalkoztatottságához való hozzájárulása szintén fontos mutatószám, és jól kifejezi a térség gazdasági rendszerének valós helyzetét. A vállalkozások által foglalkoztatott munkaerő létszáma 18.372 fő, melyből 72 % három szektorban dolgozik. A legfőbb foglalkoztató a feldolgozóipar (45%), illetve a mezőgazdaság (15%) és a kereskedelem (12%). A mezőgazdaság eltartó-képessége különösen figyelemre méltó, hiszen további jelentős potenciál is rejlik benne: vertikális és horizontális integrációk. Ezt a fogyasztói tendenciák (egészségtudatosság, bioélelmiszerek) tovább erősíthetik. Rajtuk kívül az építőipar és a szállítás részaránya 9-9 %-ot tesz ki. Ezen 5 szektorban foglalkoztatják a munkavállalók 90%-át. Közel 3000 fő azonban a térségen kívül talál magának munkát.

A Rábaközben a vállalkozói környezet minősége összességében elmarad a régió más térségeiben működő vállalkozásokéi mögött. A vállalkozások döntő része a mikro-, illetve a kisvállalkozói szektorba tartozik. 500 főt meghaladó foglalkoztató 3 van a térségben. A vállalkozásokat a kedvező gazdaságföldrajzi helyzet ellenére az általános tőkehiány jellemzi. Ezzel összefüggésben a vállalkozások szinte teljes szegmensére jellemző sajátosság a nem megfelelő technológiai színvonal és a kellő technikai felszereltség hiánya, amit a vállalkozói ambíciók, a szakmai elhivatottság és a szakértelem sem képes jelentősen ellensúlyozni.

A térségre jellemző vállalkozói aktivitás mögött az húzódik meg, hogy sok az önfoglalkoztató vállalkozás, ezek közül számos kényszervállalkozás. A milliárdos nagyságrendű bevételt realizáló vállalkozások száma alig haladja meg a tízet.

A 10 legnagyobb helyi foglalkoztatóból 9 a feldolgozóiparban tevékenykedik.

A vidékfejlesztési program átdolgozása során figyelembe veendő szempont, hogy a térségben milyen kompetenciával rendelkező szabad munkaerő áll az egyes szektorok rendelkezésére. Mely szektorok azok, amelyek képesek felszívni a munkaerőt, illetve lehetőséget biztosít a vállalkozóvá válás keretében történő foglalkoztatásra (pl. turizmus, agrárium). A Rábaköz fenntartható módon történő felzárkóztatásához jó adottságokkal rendelkezik a megújuló energiák terén is, ami az energetikai önállóság irányába képes elmozdítani a térséget.

A Rábaköznek vonzóbbá kell válnia a befektetés és a munkaerő számára. Ennek feltétele: jó infrastruktúrájú telephelykínálat, megfelelő életkörülmények, tudati, kulturális kötődés, magasabb jövedelmek és vonzó munkahelyek, fejlődő helyi gazdaság, a kohézió erősítése a helyi közösségek működésén keresztül. A térségi vállalkozásfejlesztésnek azt kell szolgálnia, hogy a gazdasági szereplőknek lehetőségük nyíljon több és jobb munkahelyet létrehozni.

Társadalmi környezet

Ha a Rábaköz civil térképére tekintünk, a következő lényegi megállapítások tehetők. A tájegységben összesen 253 non-profit szervezet működik. A térségben nincs olyan település, ahol nem működik semmilyen civil szervezet. Az itt lakók önszerveződési aktivitása kifejezetten jónak mondható. Az 1000 lakosra jutó önszerveződések száma 4,6, ami a megye legjobb térségei sorába emeli a Rábaközt. A legtöbb szervezet a szabadidő (23%), a sport (19%), az oktatás (13%), a polgárvédelem (10%) és a kultúra (9%) területén tevékenykedik.

A működő egyesületek, alapítványok túlnyomó többsége települési szinten szerveződő, céljaiban, célcsoportjaiban is ehhez a szinthez igazodó szervezet. Ezek forrásszerzési

RÁBAKÖZ HVS - 2011

képessége korlátozott, finanszírozásuk nagymértékben az adott önkormányzat támogatásának függvénye. Működésüknek a térség egészére, lehetséges fejlődésére, a tájegység kisugárzására és vonzerejére gyakorolt hatása jelentős. A két város (Csorna, Kapuvár) sportegyesülete e körből méretét tekintve is kiemelendő. Szakmai céljait illetően fontos megemlíteni a NEBULO Futball SE-t és a CSSE-t, amelyek térségi utánpótlás nevelésében térségben gondolkodnak.

A Rábaközben jelen vannak olyan országosan működő szervezetek, mint a Magyar Vöröskereszt vagy a Máltai Szeretetszolgálat. Az országos céljaikhoz kapcsolódóan a helyi viszonyokhoz igazodva végzik tevékenységüket az önkormányzatokkal, társulásaikkal és szociális intézményeikkel, valamint az ilyen célú non-profit szervezetekkel együttműködve.

A szervezetek többsége kultúrával, szabadidővel foglalkozik. Ezek nagyrészt egy-egy kulturális csoport működtetésére életre hívott szervezetek, tevékenységük főként az adott csoporthoz, annak vállalt feladataihoz, programjához köthető. Jelentősebbek a nagyobb múltra visszatekintő néptánc és hagyományőrző csoportok (Kapuvár Néptáncművészetért Alapítvány, Szanyi Bokréta, Csornai Pántlika, Szili Néptánc csoport).

Az oktatási célú szervezetek közül jelentősebbek az alapfokú művészetoktatást végzők (pl. Rábaköz Öröksége Alapítvány, Csornai Alapfokú Néptánciskola), illetve az alapfokú oktatást bonyolítók, melyek működtetése elsősorban állami normatívából történik, ám kiegészítő források felkutatása számukra létkérdés.

A nonprofit szervezetek egy csoportja általánosabb területi, szakmai, fejlesztési célokat fogalmaz meg. Ilyen például az ifjúságügy és civil együttműködés területén tevékenykedő Civil Pont Egyesület vagy a Rábaköz Hanság Turisztikai Egyesület. Ezek főként forráshiány miatt jelenleg még nem tudják biztosítani a célok eléréséhez szükséges infrastrukturális és humán hátteret.

A térséggel kapcsolatos célokat megfogalmazó, a térség egészére kiterjedő tevékenységet folytató civil szervezet nem létezik. Különösen érezhető az információt, módszertani segítséget, szolgáltatást nyújtó szervezetek hiánya. A Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület az első, amely működési területét, céljait, társadalmi beágyazottságát tekintve, az esélyegyenlőség elveit is figyelembe véve betölti ezt a szerepet. Az elmúlt időszak e vonatkozásban mérhető eredmény hozott a tájegységnek.

2.2. A Leader Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség

A Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület megalakulása óta meghatározó tényezővé vált a térségben.

Működésének hatására széleskörű összefogás valósult meg mind az önkormányzatok körében, mind a vállalkozói és a civil szféra szereplői között, tagozatokon belül és tagozatok között egyaránt.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzattal több esetben is együttműködünk rendezvényeken.

Kiváló a kapcsolatunk a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával.

RÁBAKÖZ HVS - 2011

A rábaközi oktatási, képző intézményekkel is jó kapcsolatot ápolunk, mint pl. a Berg Gusztáv Szakiskola, a Hunyadi János Gimnázium és Szakközépiskola, Ujhelyi Imre Tejipari Középiskola, Nyugat-magyarországi Egyetem, stb.

Számos esetben együttműködünk a Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvánnyal helyi közösséget érintő rendezvényeik, képzéseik népszerűsítésében.

A Magyar LEADER Szövetség tagja vagyunk, munkaszervezetünk vezetője pedig a fegyelmi bizottság elnöke.

Egyesületünk belépett a Megújuló Hangya 2010 Szövetkezetbe, a jövőben pedig koordinátori szerepet kíván betölteni a szövetkezeti mozgalom elindításában és fenntartásában.

A HA-MI-ÖSSZEFOGUNK Európai Szövetkezet tagja vagyunk, ez a szervezet bocsájtotta ki az első magyarországi helyi pénzt, a Kékfrankot, melynek mintájára – velük együttműködésben – egyesületünk létrehozója kíván lenni a Rábaközi Tallérnak, az országban másodikként bevezetett helyi pénznek.

Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program – Pro Comitatum EGTC szervezettel együttműködve a HU-SK programban pályázatok benyújtását valósította meg és továbbiakat is tervez az EGTC és a Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület.

2.3. A Leader megvalósítás során elért eredmények áttekintése

A Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület térségbeli pozíciója kiemelkedő: a tájegység meghatározó gazdasági szereplőjévé vált, gazdaságszervező szerepe erősödik.

Fő célkitűzéseként munkahelyek teremtését valamint szálláshelyek bővítését jelölte meg. A IV. tengely célterületei ezen célok megvalósítását segítik elő.

Mind rábaközi, mind országos és nemzetközi rendezvényeken magas színvonalon képviseljük a Rábaközt: bemutatjuk hagyományainkat, a térségre oly jellemző termékeket, mint pl. a csuhéfonást, a perecverést, a rábaközi peracet, a mézet, zöldség-gyümölcsöt, stb.

A HAMI Cafeteria Kft-vel együttműködve a helyi gazdasági élet szereplőinek segítése a célunk a HAMI étkezési utalványok forgalmazásával.

A Rábaközi Tallér mint helyi pénz bevezetése egyesületünk vezetésével valósul meg.

A III. tengely első pályázati körében 49 pályázatból 20 nyertes került ki, a rendelkezésre álló források a következőkben megadott százalékos arányban kerültek kiosztásra: falumegújítás és fejlesztés: kb. 50%, vidéki örökség megőrzése és mikrovállalkozások fejlesztése: egyenként kb. 25%, turisztika: kb. 2,5 %)

A IV. tengely első körös támogatási kérelmei esetében 42 beadott pályázatból 38 nyert: a rendelkezésre álló LEADER források mintegy egyharmada került kiosztásra.

A III. tengely második körében beadott pályázatok (39 db) elbírálása jelenleg is folyamatban van.

2.4. A HVS felülvizsgálatának indokoltsága

A tájegység első HVS-e helyesen határozta meg és szakmailag megalapozottan tűzte ki a fejlesztési irányokat, az egyes célterületeket. Az időközben bekövetkezett környezeti változások mindenképpen indokolják, hogy a HVS finomítására, újrarahangolására sor kerüljön. Melyek ezek a legfontosabb változások, amelyek hatással vannak a térség újrapozícionálásának elvégzésében?

Makrokörnyezeti háttér jellemző változásai és az azokra adandó helyi válaszok

A politikai környezet mindenképpen jobban fókuszba kívánja helyezni a vidéket, mint eddig, és ebben nem csak az ÚMVP, hanem az Operatív Programok is erőteljesebben vesznek részt (Új Széchenyi Terv, stb.). Érdemes tehát ilyen értelemben a szinergia hatások kiaknázása a HVS újragondolása kapcsán. A térségre ez idáig sem volt jellemző a helyi politikai megosztottság. A mostani gazdaságpolitika pedig kifejezetten vidék- és „tájegységbarát” elemeket tartalmaz. A Rábaközben ez idáig megvalósult térség-, vidék- és gazdaságfejlesztési projektek, mint jó gyakorlatok szolgálnak mintául a helyi szereplők számára.

A társadalmi környezetben bekövetkezett legalapvetőbb változás, hogy egyre inkább a gondolkodás középpontjába kerül a helyi termékek szerepe, a helyi gazdaság felértékelődik, a magyar termékek és a magyar termelés ázsioja emelkedőben van. Tájegységi szinten e vonatkozásában fontos kiemelni, hogy a belső összefogás, kohézió nagymértékben emelkedett az elmúlt években. Jó irányba mozdult el a térség, és ez a lokális társadalmi háttér jótékonyan fejt ki a hatását a gazdasági területeken is. Jó minták és példák vannak itt az önkormányzatok és a vállalkozások együttműködésére épp úgy, mint a közösségi célú kezdeményezésekre a civil szektor részéről.

A jogi környezeti változásokban elég mindössze arra a tényre gondolni, hogy a helyi termékek értékesítésének lehetősége kiszélesedett. Ez nagymértékben érinti a Rábaközt is, hiszen a térség a tájtermékekben gazdag vidék. Mivel az egyedi verseny helyett egyre inkább a hálózatok versenye lép, ezért a térség szereplői rendszeresen jelennek meg közösen gazdasági rendezvényeken, és a Rábaköz fel kívánja építeni ennek a gazdasági együttműködésnek az intézményi háttérét is (pl. klaszterek, vertikális hálózatok létrehozásával).

A gazdasági makrokörnyezet preferálni kívánja a mikro-, kis- és középvállalkozásokat, illetve a vidéki foglalkoztatottság növelését. Ez jótékonyan hat a Rábaközre is. A tájegységben adottak a feltételek ahhoz, hogy bizonyos ágazatokban a vertikális gazdaság együttműködése az eddigiekhez képest még szabályozottabbá váljon (pl. állattenyésztés - hústermelés, illetve gyümölcsstermelés és feldolgozás, mint a két legpreferáltabb terület). A helyi termelés, a helyi feldolgozás, a helyi értékesítés, a helyi fogyasztás, tömören a helyi piac kap prioritást a következő időszakban. Ebben a vonatkozásban a térség egyfajta gazdasági önállóság irányába tett jelentős lépéseként kell értelmezni a rábaközi tallér helyi pénz bevezetését is.

Mindezek mellett alapvetően a korábban megfogalmazott stratégia él tovább. Annak elsősorban újrahangolása következik be éppen annak a makrokörnyezeti változásoknak az ismeretében, mint a fentiek. A térség továbbra is az alábbiakra helyezi a hangsúlyt: világos jövőkép, szándék, akarat a közös célok elérése érdekében, valamint egységes felsorakozás a célok eléréséhez szükséges tevékenységek elvégzésében. Integrált tervezés, koordinált végrehajtás és folyamatos továbbfejlesztés ennek a legfontosabb mérföldkövei. Ez a stratégia is a jövőnek, de nem az örökkévalóságnak íródik. A mostani közbenső értékeléssel pedig éppen a korábbi HVS továbbfejlesztésére helyeződik a hangsúlyt.

2.5. SWOT elemzés

A Rábaköz programozási szintű SWOT elemzése az alábbiakat mutatja

Erősségek:

- Táji-természeti adottságok
- Kulturális hagyomány
- Agráradottságok
- Identitás
- Népi kismesterségek továbbélése
- Turisztikai vonzerők
- Tájegységi együttműködés és összefogás
- Határozott, világos jövőkép
- Tájegységi szintű marketingkommunikáció
- A tájegység települési térszerkezete
- Innovatív kezdeményezések (rábaközi tallér, EGTC, inkubátorház)
- Aktív civil szervezetek
- Megújuló energiák háttéradottságai

Gyengeségek:

- Turisztikai szolgáltatások száma és megoszlása
- Turisztikai infrastruktúra gyenge
- Csökkenő munkahelyek
- Kevés a tőkeerős vállalkozás mind a kkv, mind a nagyvállalkozási szektorban
- Települések marketingaktivitása alacsony szintű (kevés a jó példa, gyakorlat)
- Előregedés, lakosság szám csökkenése
- Közutak rossz állapota
- 85-ös és a 86-os főközlekedésű utak negatív hatása

Lehetőségek:

- A tájegység földrajzi pozíciója
- Hármashatár közelsége
- Agráradottságokra épülő gazdasági rendszerek kiépítése
- Termálvíz
- Ökotérsgéggé válás lehetősége
- Helyi termékek
- A szolgáltatóiparra épülő gazdaságfejlesztések (pl. egészség turizmus)
- Nemzetközi kapcsolatok szélesítése
- Kvalifikált munkaerő foglalkoztatása
- Helyi pénz (rábaközi tallér) bevezetése

Veszélyek:

- Születésszám csökkenése
- További elvándorlás veszélye (nagyvárosok elszívó hatása)
- Rugalmatlanság változásokkal szemben
- A térségi tőke (területi, társadalmi, gazdasági) gyengülése
- Elszürkülés, kishitűség térnyerése
- Munkanélküliség növekedése

2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

3.1. A HVS jövőképe

A tájegység jövőképét nem lehet annak jelenlegi állapotának rögzítése nélkül pontosan definiálni. A Rábaköz – minden gazdasági mutatót figyelembe véve – a 3-4 évvel ezelőtti időszakot vizsgálva akkoriban inkább az enervált térségek sorába tartozott. A Csonnai kistérség még statisztikai értelemben is a hátrányos helyzetű térségek körében foglalt helyet abban az időben. Az elmúlt 2-3 év megalapozta, hogy a tájegység az ún. feltörekvő térségek sorába lépjen előre. Ebben a fejlődésben – sok egyéb mellett – két tényezőnek mindenképpen meghatározó szerepet jutott: az egyik a Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület működése, a másik Kapuvár város térség-szervező ereje. Az Egyesület szorosán fogja össze az érintett 44 települést, sikeresen fejlesztette a tájegységi kohéziót. Az egyetlen olyan fejlesztési szervezet, amely az egész Rábaközben gondolkodik. Jótékony hatása mérhető módon jelenik meg az egyes gazdasági területeken éppúgy, mint a társadalmi tőke erősítésében betöltött szerepe. Kapuvár nem csak a Hanság fővárosa, hanem a Rábaköz motorja. Kisugárzó hatása messze túlmutat a város, a kistérség, sőt még a tájegység határain is.

Jövőképünk alakításában 3 alternatívát tudunk definiálni: egy pesszimista, egy realista és egy optimista modellt. Az első esetben a környezetkötő modell jut érvényre. Vagyis a tájegység kevésbé tudja önálló arcát megmutatni, nem tud kiszakadni a környezet által meghatározott folyamatokból. A történések egyértelműen a versenytárs térségek aktivitásának megfelelően alakulnak. Ezen jövőkép realitása minimális, tekintettel arra, hogy a térség az elmúlt 3 évben olyan útra lépett, amely minden elemében az együttműködésre és a versenyképességre alapozott erősségekre épül. Azt valljuk, hogy csak azok a térségek lehetnek sikeresek, amelyek tisztában vannak erősségeikkel, és tudatosan alkalmazzák a település- és térségmarketing eszközrendszerét.

A realista jövőkép azzal számol, hogy a térségfejlesztésben az eddigi dinamizmus folytatódik, és a tájegység fókuszába a környezetorientált jövőkép kerül. Ennek eredményeként a térség 3 éves távlatában (2014-ig) megerősödik a helyi gazdaság, az itt élők szemléletében a helyi termelés, a helyi feldolgozás és a helyi fogyasztás, tömören a helyi piac válik meghatározóvá. Az itt lakók tudatos fogyasztói a tájtermékeknek, a helyi erőforrásokon nyugvó termelés alapján az itt képződő jövedelmek egyre nagyobb hányada marad a térségben, hozzájárulva ezzel az itt élők és az itt működő vállalkozások egzisztenciájához. Ebben a folyamatban nagy szolgálatot tesz a térség helyi pénze, a rábaközi tallér. A tájegységet kifelé egyértelműen a nyitottság jellemzi. A tájegység turizmusból származó jövedelme fokozatosan emelkedik. Az egészségturisztikai vonzerőfejlesztéseknek köszönhetően egy 15-20 kilométeres sugarú körben kiépültek a turisztikai szolgáltatások, amelyek leginkább a mikrovállalkozásoknak nyújtanak lehetőséget. A 85-ös és 86-os főközlekedési utak által érintett települések mellett megépültek az elkerülő, illetve az M86-os autópálya. Ezáltal a tájegység gyors és biztonságos elérhetősége jelentősen javul, ami segíti a befektetés-szervezés eredményességét is. A Rábaköz Turisztikai Desztináció és más térségi gazdaság-szervezői hálózatok (klaszterek,

európai területi társulás - EGTC) mind vertikálisan, mind horizontálisan behálózzák a tájegységet. A Rábaközre mind befelé, mind kifelé az együttműködés jellemző.

A térség legoptimistább jövőképe egy környezetirányító pozíciót jelöl ki a Rábaköznek. A korábbi várt eredmények mellett a térség egyértelműen megkerülhetetlen az átfogóbb régiófejlesztési folyamatokban, illetve a Rábaköz egyfajta modellként is szolgál más térségek számára. A fenntartható helyi gazdaság működtetése mintaértékű, a megújuló energiák használata az autonóm térség irányába mozdítja el a tájegységet. A Rábaköz egyértelműen sikeres a versenytárs térségekkel szemben, illetve a velük való integrált együttműködésben érdekelt. A tájegység gazdasági, társadalmi működése példaértékű.

3.2. A HVS kapcsolódása a térség szükségleteihez

A térség fő szükségleteinek összhangban kell állnia a térség adottságaival, erőforrásival, vagyis azokkal a helyi értékekkel, amelyekre alapozva segíthető ezen szükségletek kielégítése, tehát a mögötte lévő célok elérése.

A problémafa és célfa módszer alkalmazásával elkészült a tájegység átvilágítása. Az elemzés a problémafa módszerrel feltárta az ok-okozati összefüggéseket és megállapította, hogy a térség átfogó problémája a foglalkoztatottsággal és ez által a Rábaköz gazdasági eltartóképességével függ össze. Az eltartóképessége gyenge, mert kevés a munkahely, nem jönnek a befektetők, a térségi vállalkozások erőtlenek és a hálózati szerveződésük gyenge, továbbá egyes ágazatokban alacsony a hozzáadott érték. E negatív jelenállapot az alábbi kedvezőtlen hatásokkal jár: a kvalifikált munkaerő elvándorlása, az ingázók számának emelkedése, a kevésbé iskolázott, képzetlen munkaerő túlsúlya, a térség felzárkózásának elhúzódása.

A célfa módszer segítségével feltárássra kerültek az eredményesség feltételei. A térség átfogó lehetősége az agráriumban és a turizmusban rejlik, mivel ebben van a tájegység erőforrásbázisa, fejlesztési, növekedési potenciálja. A két terület mérhetően képes hozzájárulni a foglalkoztatottsághoz, a gazdasági eltartóképesség erősítéséhez, mivel a szükséges humán erőforrás, a sajátos táji-természeti jelleg helyben rendelkezésre állnak. Fentiek szerint a Rábaköz egyértelműen pozícionálható, fontos szereplővé válnak a helyi kkv-k, felértékelődnek a helyi termékek és szolgáltatások, élénkül a helyi piac és fogyasztás, nőni fog a hozzáadott érték.

A Rábaköz az elmúlt 3 évben a gazdasági szervezettség olyan szintjére jutott, hogy reálisan számolhat egy gazdasági irányváltás megvalósításával. Ennek fókuszában a helyi gazdaság erősítése áll. A helyi gazdaság koncepciója a helyi szereplőket részesíti előnyben oly módon, hogy a fogyasztók részéről tudatossá teszi a beszerzéseket, illetve a kínálati oldalon lévők pedig a versenyképes ár-érték arány elérésére törekszenek. A tájegységben különösen azon gazdasági ágazatokban van ennek jelentősége, amelyek vertikálisan nagyon jól megszervezhetők. Ilyen például az agrárium és a feldolgozóipar. A Rábaköz helyi gazdaságának további szervezettségéhez nagymértékben fog hozzájárulni a tájegység pénzének, a rábaközi tallérnak a bevezetése. A helyi gazdasági folyamatok kiszolgálásában jótékony szerep jut a helyi pénznek. A pénzhelyettesítő utalvány önmagában is egy attrakció, de elsősorban a fizetési funkcióján keresztül segíti a helyi egzisztenciát, és teszi láthatóan is mozgalmá a tájtermékek, helyi termékek használatát, fogyasztását.

3.3. A HVS fő célkitűzései

A fenittek figyelembe vételével a HVS 2013 végéig szóló főbb célkitűzései a következők:

- **A társadalmi tőke erősítése.** Egy térség gazdasági irányváltását megvalósítani nem lehet szereplőinek aktív részvétele nélkül. Ezért a térségfejlesztési munkában továbbra is felértékelődik a mentális háttér, a közösségi tudat. Ez a rábaközi identitás olyan belső felhajtóerő, amely segíti a térség ez irányú folyamatainak menedzselését. Nagy szerep jut ebben az itt működő civil szervezeteknek.
- **A kulcstelepülések vonzerejének és kisugárzó hatásainak erősítése.** A Rábaköz települési térszerkezete kedvező. A 3 város (Kapuvár, Csorna, Beled) és a két nagyközség (Bősárkány, Szany) szinte egyenlő mikrotérségekre bontják a tájegységet. Mindegyik kulcstelepülésnek megvannak a maga szereplői, a települési vonzerő és kisugárzás alapján. Az öt településre koncentrálódik a Rábaköz gazdaságának 80 %-a. Vagyis, ha a befektetés-szervezés, a foglalkoztatottság ezen településeken kellő figyelmet kap, akkor a problémák jelentős részét az egész tájegységben orvosolni lehet. Az öt település együttműködésének erősítése olyan gazdasági platformoz vezet, ami kijelöli és lerakja a Rábaközi Gazdasági Tér kontúrjait és ez irányú alapjait.
- **A leszakadó települések aktivizálása a térségi, tájegységi folyamatokba.** A Rábaközben jelenleg 5 LHH-s település van. Ezek – egy kivételével – dél-rábaközi települések. A koncentrált elhelyezkedés indokolja egy a településeken átívelő, valamennyi hátrányos helyzetű falu problémáját összességében kezelő célterület megjelenítését.
- **A megújuló energiák használatának ösztönzése, erősítése.** A Rábaköz táji-természeti adottsága, erőforrás potenciálja lehetővé teszi a megújuló energiák nagyobb mérvű használatát. A Rábaköz Ökotérség kialakítását nagymértékben megkönnyíti egy Leader projekt keretében a közeljövőben megvalósuló átfogó primer kutatás elvégzése.
- **Turisztikai fejlesztések támogatása.** A térség turizmusfejlesztését integrált módon célszerű végrehajtani. Ezért az infrastruktúra, a vonzerő és a szolgáltatások fejlesztésére egyaránt koncentrálni kell. A célterület nevesítése azt kívánja segíteni, hogy mindez szabályozottan, együttműködve, a szinergiahatásokat kihasználva valósulhasson meg.
- **Az ökológiai környezet, a biodiverzitás megóvása, védelme.** A Rábaközt északról a Hanság határolja, délről pedig a Rába folyó Natura 2000-es területe. A tájegység belsejében is számos helyen található védett természeti érték. Középtávon van realitása annak, hogy a tájegység ökoturisztikai desztinációvá váljon (Rábaköz Natúrpark létrehozása).
- **A népi kismesterségek, a tájtermékek, tájételek fenntarthatóságának, használatának segítése.** Az előbbieket a Rábaköz egyik komoly hagyománnyal bíró értékei. A foglalkoztatásban játszott szerepe mellett a tájegységre jellemző egyedi kínálat és ilyen formán a tájegység pozicionálásában is meghatározó szerep jut ezekre a tényezőkre.
- **A mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése.** Az Operatív Programok és az ÚMVP vállalkozásfejlesztési lehatárolása következtében két olyan település is van a Rábaközben, amely nem jogosult a III. tengely kiírásaiban (Csorna és Kapuvár). Másrészt a mikrovállalkozások további 41 településen csak az ÚMVP-ben jogosultak

fejlesztési forrásokra. Ezekon a településeken kis- és középvállalkozások szinte egyáltalán nem működnek, így az ÚSZT GOP-os forrásai ezekbe a falvakba nem juthatnak el. Ennek figyelembe vételével kell a tájegység kkv-szektorának fejlesztési programját kijelölni.

- **Hálózati együttműködés serkentése, elősegítése, támogatása.** Az egyedi versenyek helyébe a hálózatok versenye lépett az elmúlt évtizedben. Azok a térségek lehetnek sikeresek, amelyek vertikálisan és horizontálisan is képesek magukat megszervezni. Ilyen módon a piacképesség nem egy-egy szereplőn múlik, hanem az együttműködő szereplők összeadódó erejében rejlik. A térségben az alábbi területeken van realitása ilyen kooperációk kialakítására a HVS most következő megvalósítási időszakában: turisztika (TDM, tematikus utak kialakítása), kulcstelepülések hálózata (közös befektetés-szervezés), vertikális gazdasági rendszerek (sertéságazat, gyümölcságazat), térségfejlesztési klaszter/-ek létrehozása. Más módon, de ebbe a sorba illeszkedik a helyi pénz bevezetésének megvalósítása, mivel a rábaközi tallér elsősorban ezeket a hálózatokat tudja leghamarabb kiszolgálni.
- **Vonzó településarculat kialakításának segítése.** A Rábaközben 44 település működik. A térség az elmúlt két évben – elsősorban a Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület és Kapuvár város tevékenységének köszönhetően – felkerült a turisztikai térképre. A következő időszakban növekvő vendégéjszaka számmal számolunk. A turizmus megköveteli a rendezett utcaképet, a vonzó településarculatot. Egy natúrparki, ökotérségi jövőkép nem valósulhat meg ilyen beavatkozások nélkül.
- **A helyi gazdaság kiszolgálása, erősítése a rábaközi tallér bevezetésén és használatának ösztönzésén keresztül.** A helyi pénz bevezetése a térség egyik meghatározó lépése a gazdasági autonómia irányába. Célja, hogy segítse a térségi gazdasági folyamatokat oly módon, hogy a helyi erőforrásokon nyugvó gazdasági eseményekből származó jövedelem minél nagyobb hányada maradjon a tájegységben. A rábaközi tallérnak, mint helyi pénznek ilyen formán elsősorban kiszolgáló szerepe van. A fizetési funkcióján keresztül a rábaközi tallér a rábaközi gazdaság hálózati elvű becsatornázását segíti, és ennél fogva a tájegységi helyi termék mozgalom legfőbb letéteményese, annak szimbolikus megjelenítője. Mint gazdaságfejlesztési eszköz, valamennyi fenti célkitűzés eredményességét képes mérhető módon segíteni.

3.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedései

A társadalmi tőke erősítése

A célkitűzés intézkedései közül kiemelendő a civil szervezetek támogatása. Képzések, rendezvények, programok megvalósítása. A működéshez szükséges technikai-műszaki háttérfeltételek megteremtésének támogatása. A tájegységi identitást erősítő események és ehhez kötődő üzenetek eljuttatása a térségen belül és kívül. Segíti ezen cél elérését a rábaközi tallér bevezetése is, hiszen ennek alapja egy helyi gazdaságfejlesztési mozgalom.

A kulcstelepülések vonzerejének és kisugárzó hatásainak erősítése

A térség lakosságának 53, a foglalkoztatottak 56 százaléka az öt kulcstelepülésen él és dolgozik. Az öt kulcstelepülés (Kapuvár, Csorna, Beled, Bősárkány, Szany) a Leader térség által érintett települések mindössze 11 %-a. Mikrotérségi vezető szerepük ilyen formán megkerülhetetlen. Tervezett intézkedések: befektetés-szervezés, vállalkozásfejlesztés,

hálózati együttműködés. Nemzetközi kapcsolatok erősítése (Pro Comitatu Európai Területi Társulás kiaknázása). A kulcstelepülésekre vonatkozó programozás elvégzése nélkülözhetetlen (Rábaközi Gazdasági Tér). Mikrotérségi szolgáltatások fejlesztése, a koordináló szerep erősítése, valamint az LHH-s települések fejlesztése irányába tett szerepvállalás képezi még a legfontosabb vidékfejlesztési intézkedéseket ezen a célterületen.

A leszakadó települések aktivizálása a térségi, tájegységi folyamatokba

A leginkább érintett 5 település szigetszerűen, de mégis – egy kivételével – a Dél-Rábaközben helyezkedik el. Két falu Beled, egy Szany, egy pedig Bősárkány kulcstelepülés mikrotérségéhez tartozik. Az 5 településen kívül további falvak – ha statisztikailag nem is –, de mindenképpen hátrányos helyzetűnek tekinthető. Ezért indokolt egy a térség hátrányos helyzetű településeit célzó program kidolgozása és végrehajtása. Közös jövőképzés, településmarketing program megvalósítása. Hasonló problémakört vet fel a tájegység törpefalvainak helyzete. A két terület nagyrészt átfedésben is van egymással, így az orvoslásra tett intézkedéseknek ezzel is számolnia kell. Az eltelt időszak bizonyította, hogy az elmaradt falvak önmaguktól nem képesek kitörni hátrányos helyzetükből, ezért a 2014-ig tartó időszakban fokozott támogatásuk szükséges.

A megújuló energiák használatának ösztönzése, erősítése

Két nagyobb területen kell intézkedéseket foganatosítani. Egyrészt figyelem kiváltása valamennyi érintett célcsoport irányába, másrészt a tényleges fejlesztések segítése. Az előbbi esetben térségi szintű kommunikációs program kidolgozása, kommunikációs eszközök létrehozása, a célcsoportok tájékoztatása válik szükségesé. A tényleges fejlesztések esetében az önkormányzatok, a vállalkozások, az intézmények kerülnek a figyelem fókuszába. A célterület intézkedésének megvalósítását nagyban fogja segíteni egy Leader projekt keretében a közeljövőben megvalósuló ökológiai hatástanulmány. Ennek keretében elkészül a Rábaköz Ökoprogramja, illetve a tájegység ökotérséggé válását segítő stratégia.

Turisztikai fejlesztések támogatása

Az intézkedés pontszerű és hálózati fejlesztéseket, együttműködéseket preferál. Az érintett célcsoport széles körű: lakosság, vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, non-profit szervezetek. Különösen a turisztikai szolgáltatások létrehozása és minőségfejlesztése preferált a következő időszakban: szálláshelyek, vendéglátó egységek tájegységi arculatformálása, versenyképes turisztikai eseménytermékek kifejlesztése, a meglévők erősítése. A tematikus utak, tanösvények létrehozásával a helyi kooperációt kívánja az intézkedéscsomag támogatni. Az intézkedések között új elem a helyi pénz, a rábaközi tallér elfogadó helyként való megjelenése minél több tájegységi turisztikai szolgáltatónál. Ezt könnyíti, hogy a helyi pénz egyben turisztikai attrakció is, így a térségi vonzerőkben is szerepet kap.

Az ökológiai környezet, a biodiverzitás megóvása, védelme

A vizek, erdők, védett területek (Nemzeti Park és Natura 2000-es területek) védelme, a meglévő biológiai sokszínűség fenntartásának támogatása kiemelt intézkedés a célterületen belül. Indokolt elkészíteni a Rábaköz növény- és állatritkaságainak leltárát, katalógusát csakúgy, mint a – reményeink szerint – hamarosan megépülő M86-os autótű vadállományra gyakorolt hatását. Az ökoturisztikai fejlesztések mindenképpen prioritást kapnak, hiszen a térség táji-természeti adottsága és a turizmus közötti összhang ezt igényli.

A népi kismesterségek, a tájtermékek, tájételek fenntarthatóságának, használatának segítése

A fenti célkitűzés mögött a tájegység egyik legfontosabb erőssége húzódik meg. Az intézkedés három területre fókuszál: értékmentés, értékmegőrzés, értékteremtés. Bizonyos területeken a tájegység a 24. órában jár és félő, hogy elveszíti a Rábaköz néhány egyedi sajátosságát. Ezért az intézkedésekben nagy szerepet szánunk a képzésnek, a rendezvényeknek, a promóciónak, a hálózati együttműködésnek annak érdekében, hogy a kínálati palettán ezek a helyi értékek a későbbiekben is versenyképesek maradjanak. Másrészt a helyi termékek vonatkozásában a lakosság promotálása is szükséges, hogy mozgalommá váljon a helyi termékek fogyasztása, használata. Így ennek a célterületnek is komoly helyi gazdaságfejlesztési szerepe van.

A mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése

A kkv-k támogatása összességében szükséges a tájegységben. Az intézkedés kiemelt figyelmet kíván szentelni azon vállalkozásokra, melyek a hálózati együttműködés bármely formájában érintettek, a foglalkoztatáshoz sikeresen tudnak hozzájárulni, illetve a helyi termékek, tájételek, szolgáltatások esetében a térség arculatát erősítik. Az intézkedés a forrástámogatás mellett számol a humán erőforrás fejlesztéssel, a közös koncepciók kidolgozásával. Az intézkedésben közvetetten nagy szerep jut a helyi pénz használatának, ezért annak elfogadását, fizetőeszközként való használatát is promotálni szükséges.

Hálózati együttműködés serkentése, elősegítése, támogatása

A célterület a Rábaköz valamennyi érintettje számára prioritás függetlenül attól, hogy a primer, szekunder vagy a terciér szektorban működő egységekről, vagy civil szerveződésekről, önkormányzatokról van szó. Az intézkedés az alábbi területeket tekinti prioritásnak: turisztikai hálózatok kialakítása (TDM, tematikus utak, tanösvények közös létrehozása) és működtetése. Gazdaságfejlesztési együttműködések, intézmények továbbfejlesztése, újak létrehozása: pl. ipari park és inkubátorház menedzsment szolgáltatások fejlesztése, innovációs együttműködések, klaszterek kialakítása, nemzetközi gazdasági szervezetek továbbfejlesztése. A Rábaközre jellemző vertikális gazdasági egységek kialakítása: pl. az agráriumban, gyümölcsstermesztésben. Az intézkedés két irányban kíván aktivitásokat realizálni: egyrészt az együttműködés koncepcionális kidolgozásának elősegítésében, másrészt a tényleges fejlesztések támogatásában.

Vonzó településarculat kialakításának segítése

A településkép az ott lakók lelkiületének lenyomata. A Rábaköz sajátosságai jól megjeleníthetők a településarculaton keresztül (pl. artézi kutak, kerékpáros pihenők, rendbetett köztéri szobrok, gondozott parkok, stb.). A térség a turizmusban is egyre erőteljesebben kíván megjelenni, ezért kiemelten indokolt ezen intézkedés keretében további támogatások megvalósítása. Az intézkedés eredményessége érdekében kívánatos tájtervező, településtervező szakértők bevonása.

A helyi gazdaság kiszolgálása, erősítése a rábaközi tallér bevezetésén és használatának ösztönzésén keresztül

A rábaközi tallér bevezetése és megerősítése a HVS megvalósulásának időszaka. Az intézkedés a helyi pénz mögött megbúvó lokális gazdaságpolitika népszerűsítését tekinti prioritásnak. Ezért az intézkedés magva a helyi pénz, mint helyi gazdaságfejlesztési eszköz

promotálása. Kiemelt terület az elfogadóhelyek számának gyarapítása. Külön figyelem irányul arra, hogy az egész tájegységben sikerüljön ezt a gazdasági irányváltást végrehajtani, tehát a Rábaköznek azon térségében is, amely nem tartozik a helyi Leader közösség földrajzi területéhez. Az intézkedés magában foglal egy olyan információs, monitoring rendszer felállítását, amely a Rábaköz gazdaságáról folyamatosan ellátja a térség szereplőit a megfelelő adatokkal.

A Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület HPME rendszere

III. tengely

Falumegújítás és fejlesztés a Rábaközben

Helyzet/Adottság: A tervezési területhez 44 település tartozik. Közülük 3 városi, 2 nagyközségi, a fennmaradó 39 pedig községi rangú település. Az itt élők lélekszáma 53.000 fő. A települések az elmúlt ciklusban sikeresen pályáztak, amit mi sem bizonyít jobban, mint a teljesen kimerített forráskeret. Tevékenységük következtében számos beruházás valósult meg. Az elkövetkező időszakban 3 kiemelt települési célcsoportra és egy kiemelt területre érdemes fókuszálnia a térség vidékfejlesztési stratégiájának. Ezek: a térség kulcstelepülései, a leszakadó települések és törpefalvak, illetve a településarculat.

Probléma/Lehetőség: A tervezési területhez tartozó kulcstelepülések (Kapuvár, Csorna, Beled, Bősárány, Szany) nem csak az ott élők nagysága, hanem az oda koncentrálódó vállalkozások működése végett is kiemelt figyelmet érdemel. A Rábaköz helyi GDP-jének mintegy 80%-át ezeken a településeken termelik meg. Közel hasonló arányt képvisel a foglalkoztatottság, illetve az export. Az integrált fejlesztési modell megköveteli, hogy kiemelt figyelem övezze ezen települések gazdasági, társadalmi, kulturális, szociális környezetét. Tekintettel arra, hogy ezen 5 település ideális földrajzi elhelyezkedésű a tájegységben, ezért a Rábaköz térszerkezetében is kedvező hatás kiváltására képes. Egy másik kiemelt települési célcsoport a leszakadó települések. Összesen 5 ilyen település tartozik ebbe a csoportba: Edve, Vadosfa, Magyarakeresztúr, Rábaszentandrás és Maglóca. Az első három földrajzilag is koncentrálódik. Hasonló figyelmet kell kapjanak a törpefalvak.

A tervezési terület egyik legfontosabb településfejlesztési célkitűzése a településarculat további formálása. Erre annál is inkább szükség van, mivel a térség egyértelműen elkötelezte magát turizmusfejlesztés mellett. Enélkül nem lehet vonzó turisztikai célterületté válni, miközben a helyiek életminőségét is javítják az ilyen irányú fejlesztések.

Megoldási javaslat: Program szintű elemzés a tervezési terület kulcs- és leszakadó településeinek bevonásával. Fejlesztési modellek kidolgozása célcsoportonként és annak következetes végrehajtása annak érdekében, hogy az erőforrások minél inkább hasznosulhassanak, illetve, hogy a települések kisugárzása és vonzereje növekedjen. A szinergiahatás kiváltására tett erőfeszítések támogatása. A tervezési terület valamennyi településének arculatjavító beruházásainak, fejlesztéseinek támogatása.

Várható eredmény: A leszakadó települések felzárkózása, a kulcstelepülések mikrotérségi funkcióinak bővülése, a foglalkoztatottság növekedése. A települési arculatjavítás

következtében minőségi elégedettségjavulás a térségben élők és a tájegységbe látogatók részéről.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bágyogszovát, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalu, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

A vidéki örökség megőrzése és fenntartható fejlesztése a Rábaközben

Helyzet/Adottság: A Rábaköz rendkívüli erőssége az épített, a kulturális, a környezeti, a gasztronómiai, a népi kismesterségbeli és a szellemi örökség. A HVS elmúlt ciklusában számos projekt valósulhatott meg a tervezési területen, amelynek jótékony hatása máris mérhető. Az igényfelmérés alapján beérkezett tervezett projektek társadalmi hatása is jelentős, hiszen serkenti a múlt iránti érdeklődést, a szellemi és tárgyi javak további gyűjtését, fenntartását, használatát. Túlás nélkül állítható, hogy a Rábaköz vidéki öröksége nem csak hagyomány, hanem a mindennapi élet része. Ezt középpontba állítva érdemes a következő időszakban is folytatni ennek a célterületnek a támogatását.

Probléma/Lehetőség: A szellemi és tárgyi örökség irányába tett fejlesztések a Rábaközben sokszereplős feladatok. Az egyes tervezett célfejlesztéseknél különbséget kell tenni az értékmentő, az értékteremtő és az értékmegőrző tevékenységek között. Ez annál is inkább fontos, mivel van egy kialakult, jól körülírható csoport, érintettek és érdekelték köre, akik, amelyek a tématerület középpontba állítását összekötik a közösségfejlesztéssel. Ennek pozitív társadalmi hatása vitathatatlan. A szellemi és tárgyi vidéki örökség nemzeti kultúránk egyik legmélyebben gyökerező hagyománykincse, és mint ilyen a leginkább tud hozzájárulni az olyannyira kívánatos nemzeti önismeret, a nemzettudat, valamint a lokális elkötelezettség erősítéséhez.

Megoldási javaslat: A vidéki örökség megőrzésében a tervezési terület valamennyi települése érintett szereplő. A tervezett projektek az alábbi területek valamelyikét célozzák meg: környezeti értékmegőrzés, épített örökség fejlesztése, szellemi hagyománykincs értékmentése, a kulturális értékek fenntartása, a helyi mesterségekhez, gasztronómiához és a helyi múlthoz kötődő tudásvagyon gazdagítása. A terület

Várható eredmény: A terület szoros kihatással van a tervezési terület arculatának javítására. A megvalósított projektek bővítik a szolgáltatási kínálatot mind a helyiek, mind az ideérkező vendégek irányába. Az itt élők közérzete javul, a helyi elkötelezettség erősödik az egyes projektmegvalósításokkal, ami tovább növeli a társadalmi tőkét.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bágyogszovát, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalu, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése a Rábaközben

Helyzet/Adottság: A tervezési területen több mint 3000 vállalkozás, gazdasági egység működik, amelyből 5 vállalkozást leszámítva minden érintett a mikro-, kis- és középvállalkozás csoportjába tartozik. Ez a gazdasági tőke képezi a tájegység helyi gazdaságának alapját, a tervezett térségi vertikális együttműködés hátterét. A tájegység rendkívül erős agrárorientációval rendelkezik, ami az adottságoknak megfelelően a továbbiakban fejleszthető, diverzifikálható. A helyi erőforrásokon alapuló termelés, feldolgozás és értékesítés rendszerbe szervezése adja a helyi gazdaság növekedési esélyeit. Ehhez jótékony hatással járulhat hozzá a tervezett „helyi pénz”, a rábaközi tallér bevezetése. A mikrovállalkozások fejlesztése a termelékenység, a hatékonyság, a foglalkoztatás, valamint az önfoglalkoztatás növelése irányába tud lehetőségeket biztosítani az érintetteknek.

Probléma/Lehetőség: A mikrovállalkozások fejlesztése a tervezési terület olyan prioritása, amely a rábaközi helyi gazdaság erősítését célozza. A vállalkozások jelentős része tőkeszegény, hitelfelvevő képességük gyenge. A tervezett fejlesztésekkel az önfoglalkoztatást és a munkaerő felvétel képességének erősítését érdemes segíteni. A helyi gazdaságra gyakorolt pozitív hatásuk költséghatékony termeléssel javítható. A célcsoport jól bevonható a „helyi pénz”, a rábaközi tallér használatába.

Megoldási javaslat: A technológiai fejlesztések támogatása mellett a telephely felújítások, bővítések, a termelési, a szolgáltatási kapacitások, valamint a termékfejlesztések támogatása. A tervezett projektek külön területét képezi az innovációval kombinált vállalkozásfejlesztés, illetve a helyi hálózati együttműködések serkentése.

Várható eredmény: A mikrovállalkozások versenyképessége javul. A rábaközi helyi gazdaságban a hozzáadott értékük növekszik. Az egymás közötti együttműködés, a helyi piacon való jelenlét erősödik.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bágyogszovát, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalva, Veszény, Vitnyéd, Zsebeháza

A turisztikai tevékenységek ösztönzése a Rábaközben

Helyzet/Adottság: A Rábaköz turizmusának erősödése az elmúlt években egyértelmű irányt vett, amelyet az ÚMVP és más programok is támogattak. A térség vendégéjszakáinak száma 2009-ről 2010-re 13.500-ról 17.000-re emelkedett. A folyamat dinamikája a tájegység turisztikai szolgáltatásainak bővítésével, további vonzerőfejlesztéssel érhető el. A turisztikai szolgáltatások egy része rendkívül hiányos, pl. szálláshely kapacitás alacsony. A térség egyedi

turisztikai erősségei a természeti környezetben, az épített örökségben, a gasztronómiában és a kulturális turizmusban vannak. Nagy növekedési potenciál rejlik az agroturizmusban, aminek az agrárháttére adott a térségben.

Probléma/Lehetőség: A térségnek integrált turizmusfejlesztést kell megvalósítania. Ennek értelmében három területre érdemes és kell fókuszálni, lehetőség szerint kiegyensúlyozott módon: turisztikai szolgáltatások fejlesztése, turisztikai infrastruktúra fejlesztése, turisztikai vonzerő fejlesztése. A három terület – jellegéből adódóan – kijelöli az egyes érintetteket, érdekelteket. Az infrastruktúra elsősorban állami, önkormányzati kompetencia. A szolgáltatások főként vállalkozói érdekeltséget feltételeznek, míg a vonzerőfejlesztésben a for-profit szervezetek mellett akár civil, önkormányzati szereplők is részt vehetnek.

Megoldási javaslat: Elsősorban turisztikai szolgáltatások és vonzerők fejlesztésének támogatása a tervezési terület egész térségében. Különösen az alábbi turisztikai ágazatokkal összefüggő fejlesztések kívánatosak a Rábaközben: gyermek- és ifjúsági turizmus, ökoturizmus, gasztroturizmus, kulturális turizmus, aktív turizmus (lovas, kerékpáros), valamint az agroturizmus. A szolgáltatások közül különösen a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás kapacitásbővítése és minőségfejlesztése, továbbá a turisztikai programok, események minőségfejlesztése, valamint új események meghonosítása támogatható. A rábaközi tallér, mint „helyi pénz” önmagában turisztikai attrakcióként is eladható terméke a térségnek, azért használatának serkentése valamennyi érintett szereplő közös érdeke.

Várható eredmény: A Rábaköz turisztikai piacon való markáns megjelenítése, további pozicionálása, ismertségi fokának növelése, a helyi értékek előtérbe helyezése és kínálata a vendégforgalom számára. A vendégéjszakák számának növekedése és ez által a helyi gazdaság erősítése.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bágyogszovát, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalu, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

Területközi és nemzetközi térségek közötti együttműködés

Helyzet/Adottság: A Rábaköz 4 kistérség, 2 Leader közösség területén oszlik meg. A Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület által menedzselte terület 100%-ban a tájegységhez tartozó térség és ez adja a tájegység döntő részét. A földrajzi Rábaköz azonban nagyobb terület, mint ez a 44 település. Ennek megfelelően szükséges a társtérségekkel való kapcsolódás. A tájegység az elmúlt években megszervezte önmagát és ebben a nemzetközi kapcsolatok is erőteljesen fejlődtek. Határon átnyúló intézmény is létrejött a Rábaköz és a Csallóköz együttműködésében. A turizmusban – mint határterület – egyébként is érintett a nemzetközi kapcsolódásokban. A Fertő-mellék és a Fertőzug szerves kapcsolódást jelentnek a Hanság-Rábaköz tájegységgel.

Probléma/Lehetőség: A Rábaközt északról frekvenciált turisztikai térségek határolják (Fertőzug, Mosoni-sík, Szigetköz), miközben maga inkább feltörekvő pozícióban van. Az

észak-déli összeköttetés és szolgáltatási rendszer kialakítása ezért is különösen fontos, hiszen szerves módon kiegészítheti a határon átnyúló térség ez irányú kínálati portfólióját. Ehhez a nemzetközi kapcsolatok erősítése, a határokon átívelő projektek számának gyarapítása szükséges. A más, távolabbi térségekkel történő kapcsolatfelvétel pedig a jó gyakorlatok átvételével tud hozzájárulni a tájegység helyi fejlesztéséhez.

Megoldási javaslat: A térségközi és a határmenti kapcsolatok erősítése, együttműködések kialakítása a régiófejlesztés különböző tématerületeivel. Kapcsolatfelvételek, közös műhelymunkák létrehozása, szakmai tanulmányutak megvalósítása annak érdekében, hogy más európai uniós vidékfejlesztési gyakorlatok beilleszthetőek legyenek a rábaközi gyakorlatba.

Várható eredmény: A „tudni, hogy mit” helyett a „tudni, hogy hogyan” személet erősítése. A nemzetközi partner- és projektbörze hozzájárul más európai uniós források lehívásához, új, innovatív projektek kidolgozásához, a tapasztalatok átadásához és átvételéhez, a jó gyakorlatok terjesztéséhez.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bágyogszovát, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalu, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

IV. tengely: LEADER

A tudásbázis korszerűsítése a Rábaközben

LEADER (ÚMVP szerinti) témakör: versenyképesség (411)

LEADER jogcím: képzés

HPME-hez rendelt forrás: 5 000 000 Ft

HVS célkitűzés: ***A népi kismesterségek, a tájtermékek, tájételek fenntarthatóságának, használatának segítése.***

Helyzet/adottság: A Rábaköz erőssége a történelmi múltban, a népi kismesterségekben, a táji-természeti adottságokban, a helyi gazdaság fejlesztése iránti töretlen elkötelezettségben gyökerezik. A tájegységben élők identitása egyre erősödő, ami jótékony hatást vált ki a közösségi jövőképek megfogalmazásában és elfogadtatásában. A tájegység szellemi értékeinek fenntartása, a helyi együttműködés korszerű formáinak fejlesztése és bevezetése a Rábaköz versenyképességének egyik legfontosabb záloga.

Probléma/lehetőség: A tájegység versenyképessége nem lehetséges a társadalmi tőke erősítése, a helyi értékalapú és kooperációközpontú készségek fejlesztése nélkül. Az ez irányú humánerőforrás fejlesztés egyaránt erősíti a helyi társadalom és a helyi gazdaság szövetét.

Megoldás: Olyan képzési programok indítása és megvalósítása, amelyek a célkitűzéshez tartozó átfogó tématerületekben segítik a változás iránti igények felkeltését, azok becsatornázását, és hozzájárulnak az egységes felsorakozáshoz, a fenntarthatóság szempontjainak figyelembe vétele

RÁBAKÖZ HVS - 2011

mellett. Különösen fontosak a helyi gazdasági szervezettséghez mérhető módon hozzájárulni tudó tématerületek, mint a hálózati kooperációk, a népi kismesterségek fenntartása, az ökotudatos élet- és vállalkozásvezetési gyakorlatok megismertetése, a helyi értékek fenntartását szolgáló tudástranszfer megoldások megvalósítása.

Eredmény: Növekszik a helyi értékek fenntarthatósága. Szervezett módon történik meg a helyi tudásvagyon részét képező kompetenciák át- és továbbadása. Új, a fenntarthatósághoz hozzájárulni tudó ismeretszint növekszik az egyes célcsoportok körében.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bányogyszovát, Beled, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Csorna, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kapuvár, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalu, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

Kompetenciafejlesztés a Rábaközben

LEADER (ÚMVP szerinti) témakör: versenyképesség (411)

LEADER jogcím: képzés

HPME-hez rendelt forrás: 5 000 000 Ft

HVS célkitűzés: **A mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése**

Helyzet/adottság: A Rábaköz foglalkoztatottsági helyzetében nem jelentősek a szerkezeti különbségek, ugyanakkor a munkaerőpiac mégis változatos képet mutat. A tervezési területen 44 önkormányzat, 250 civil szervezet, több mint 3000 vállalkozás működik és a térségben közel 55 ezer ember él. A térségben foglalkoztatottak száma 22 ezer fő. Ez az aktív korú lakosság 62,7 %-át teszi ki. A népesség gazdasági aktivitása az elmúlt évtizedben inkább stagnáló.

A különböző szektorokban munkát vállalók és a munkáltatók, vállalkozók képzése a helyi erőforrás-fejlesztés egyik kiemelt célterülete. Napjainkban az élethosszig tartó tanulás a munkáltatás és a munkavállalás velejárója. A változóképesség versenyelőnyre vált, amelyhez a munkát vállalóknak és a vállalkozóknak egyaránt fel kell zárkóznia.

Probléma/lehetőség: A személyes és a szervezeti piacképességhez olyan területeket érdemes fejleszteni, amely azonnal hasznosítható ismeretekhez és a gyakorlati készségek fejlesztéséhez juttatják a felnőttképzési program résztvevőit. Az Európai Unió által is deklarált kulcskompetenciák ebbe a kategóriába tartoznak. Különösen igaz ez egy olyan térségben, ahol az iskolázottság tekintetében vannak elmaradások. A egyetemi-főiskolai végzettséggel, érettségivel és a 8 általánossal rendelkezők részaránya alacsonyabb, mint az országos átlag. Fentiek orientálnak abban a vonatkozásban, hogy mely rétegben van a térségnek a munkahelyekhez rendelkezésre álló humán erőforrás kapacitása, illetve hogy mely rétegekre kell a felnőttképzési prioritásokat helyezni a vidékfejlesztési program keretében annak érdekében, hogy a térség gazdasági eltartó-képessége erősödjön, és az itt élők egzisztenciája fejlődjön.

Megoldás: Felnőttképzési programok indítása a térségben a munkavállalók és a vállalkozók részére. Olyan naprakész ismeretek átadása és készségek fejlesztése, amelyek a napi munkavállalásban és munkáltatásban azonnali segítséget jelentenek a képzésben részt vevőknek.

Eredmény: A munkavállalók fejlődőképességének segítése, az elhelyezkedési esélyek növekedése, a szervezetek, vállalkozások versenyképessége növekszik.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bágyogszovát, Beled, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Csorna, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kapuvár, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osli, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábamentandrási, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalu, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

Kisléptékű helyi rendezvények

LEADER (ÚMVP szerinti) témakör: életminőség/diverzifikáció (413)

LEADER jogcím: rendezvény

HPME-hez rendelt forrás: 16 000 000 Ft

HVS célkitűzés: **A társadalmi tőke erősítése**

Helyzet/adottság: A rendezvények a helyi közösségek létezésének, működésének egyik legfontosabb ismertetőjegye. A tervezési területen 44 önkormányzat, 250 civil szervezet működik. A sok esetben megjelenő hasznos kezdeményezés, szándék, jó irányú elmozdulás megvalósulásának gátja a szükséges forrás hiánya.

Probléma/lehetőség: A kisléptékű (települési szintű) programok támogatása hozzájárul új kezdeményezések elindításához épp úgy, mint meglévő jó gyakorlatok továbbfejlesztéséhez, fenntartásához.

Megoldás: Olyan települési szintű események, programok megvalósítása, újak kifejlesztése, meglévők megújítása, fenntartása, amelyeken egy-egy helyi érték is bemutatásra kerül.

Eredmény: A kisrendezvények színvonala emelkedik, a helyi értékek promócióján keresztül erősödik a tájegységi identitás.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bányogyszovát, Beled, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Csorna, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kapuvár, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalu, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

Tájegységi szintű rendezvények

LEADER (ÚMVP szerinti) témakör: életminőség/diverzifikáció (413)

LEADER jogcím: rendezvény

HPME-hez rendelt forrás: 20 000 000 Ft

HVS célkitűzés: A társadalmi tőke erősítése

Helyzet/adottság: A helyi értékek bemutatkozásának, bemutatásának egyik legjobb marketingeszköze a rendezvény. Az események, rendezvények különösen fontossá válnak egy olyan tájegységben, ahol a hagyomány, a tradíció és az ahhoz kötődő identitás olyan magas szintű, mint a Rábaközben. Ezen tájegységi szintű programok megvalósításának rendszerbe szervezése, jó gyakorlatok és modellek kialakítása valamennyi érintett szereplő közös érdeke. A tájegységi programok így válnak egy helyi érdekközösség

Probléma/lehetőség: A tájegységi szintű rendezvények nem csak egy-egy új kezdeményezés prezentálásához tudnak sikeresen hozzájárulni, hanem a maguk eszközein keresztül a helyi gazdaságfejlesztés, a térségi együttműködés kis építőelemeivé is válnak. Reális veszély, hogy támogatásuk, felkarolásuk elmaradásával szegényedik a térség ez irányú kínálata és csökkenik a kezdeményező kedv új, innovatív események létrehozása irányába.

Megoldás: Olyan programok, események létrehozása, minőségfejlesztése, fenntartása, amelyek legalább tájegységi szinten képesek elérni, megszólítani és vonzani a célcsoportjaikat.

Eredmény: A helyi értékek prezentációján keresztül erősödik a társadalmi tőke, teret kap az innovativitás, a kezdeményező szellem kiteljesedik. Az események egy része a tájegység emblematisztikus programjává válhat az egyes évek során, és ezzel jó szolgálatot tesz a helyi gazdasági erősítésében, az identitás növelésében, a tájegység népszerűsítésében.

Érintett települések köre:

Acsalag, Babót, Barbacs, Bányogyszovát, Beled, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Csorna, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyórá, Himod, Hövej, Jobaháza, Kapuvár, Kisfalud, Maglóca, Magyarakeresztúr, Mihályi, Osi, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vászárosfalú, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

Rábaközi kiemelt turisztikai rendezvények

LEADER (ÚMVP szerinti) témakör: életminőség/diverzifikáció (413)

LEADER jogcím: rendezvény

HPME-hez rendelt forrás: 20 000 000 Ft

HVS célkitűzés: A társadalmi tőke erősítése

Helyzet/adottság: A tájegységben adottak azok az események, amelyeket több év óta rendszeresen megrendeznek, és szinte már a térség védjegyeivé váltak. Ezek mindegyike olyan tématerület köré csoportosulnak, amelyek jó esélyt kínálnak a marketingelőnyök kiaknázásában, a rábaközi belső és külső imázs alakításában. Csak azok a térségek lehetnek sikeresek, amelyek tudatában vannak erősségeiknek és sikeresen kiaknázzák a helyi értékeken nyugvó rendezvényekben rejlő lehetőségeket.

Probléma/lehetőség: A rendezvénypiacon igen nagy a verseny, ezért a programok minőségfejlesztése mindenképpen indokolt. A tájegységen túlmutató esemény a Rábaköz emblematisz cégére, és mint ilyen a térség arculatának része. Ezek a programok hosszú távon fejtik ki hatásukat a célcsoportok körében, ezért a szakmailag megalapozott rendezvényszervezés jelentős hozzáadott értéket képvisel a remélt hatás kiváltásában. Ehhez a rendezvényadottságok fejlesztésére, a programok logisztikájának, arculatának, műszaki, infrastrukturális hátterének fejlesztésére épp úgy szükség van, mint a rendezvény tartalmi szerkezetének vagy kommunikációjának javítására, vagy a jövőképek szakmailag megalapozott definiálására.

Megoldás: A Rábaköz kiemelt rendezvényeinek támogatása a minőségfejlesztés, a versenyképesség érdekében. A helyi értékeken és a társadalmi tőként alapuló bemutatkozás lehetőségének egységes rendszerbe szervezése.

Eredmény: A kiemelt rendezvények minőségfejlesztésén keresztül az egyes programok és a tájegység pozicionálása, a programok és a Rábaköz ismertségi fokának emelése, a helyi identitáson alapuló szakmai együttműködés kereteinek jó gyakorlattá tétele.

Érintett települések köre:

Beled, Bősárány, Csorna, Kapuvár, Páli, Szany, Szil, Vitnyéd

A tájegység turisztikai érdekeltjeinek rendszerbe szervezése

LEADER (ÚMVP szerinti) témakör: versenyképesség (411)

LEADER jogcím: közösségi célú

HPME-hez rendelt forrás: 35 000 000 Ft

HVS célkitűzés: **Hálózati együttműködés serkentése, elősegítése, támogatása**

Helyzet/adottság: Napjainkban az egyéni verseny helyébe a hálózatok versenye lépett. Az is ismert, hogy az együttműködés költséghatékony megoldás lehet a szektoron belüli és a szektorok közötti interakciókban, kapcsolatokban. Ezért különöse indokolt, hogy a Rábaköz fejlesztése integrált módon történjen. Ebből nem hiányozhatnak olyan elemek, amelyek a helyi kooperációt helyezik előtérbe.

Probléma/lehetőség: A Rábaköz turizmusában 4 elemre kell fókuszálni. Az infrastruktúra-fejlesztésre, a vonzerőfejlesztésre, a turisztikai szolgáltatások fejlesztésére és az érintettek, érdekelték közötti szervezettségre. Jelen célkitűzés és célterület ez utóbbit helyezi a középpontba.

Megoldás: A Rábaköz turizmusában érintett, érdekelt szereplők hálózatba szervezésének támogatása. A partnerség elősegítése, közös termék- és szolgáltatásfejlesztések megvalósításának segítése, belső kommunikációs rendszer létrehozása a versenyképesség érdekében.

Eredmény: A tájegység hálózati együttműködésén keresztül a Rábaköz kisugárzása és vonzereje, a szolgáltatások színvonala, valamint a turisztikai versenyképessége növekszik.

Érintett települések köre: Kapuvár

Közösségi terek és rendezvények létrehozása

LEADER (ÚMVP szerinti) témakör: életminőség/diverzifikáció (413)

LEADER jogcím: rendezvény

HPME-hez rendelt forrás: 30 000 000 Ft

HVS célkitűzés: A társadalmi tőke erősítése

Helyzet/adottság: A tájegység bizonyos településein közösségi, kulturális, sportolási és szórakozási lehetőségei korlátozottak az infrastruktúra elmaradottsága miatt. A fiatalok és más társadalmi csoportok is az arra kialakított terek korszerűtlensége következtében csak korlátozottan tudnak találkozni, eszmét cserélni, szórakozni, ami gyengíti a helyi kötődést, növeli az elvándorlási kedvet.

Probléma/lehetőség: Az egyes társadalmi csoportok, de különösen a fiatalok tájegységi, települési kötődése az új közösségi terekkel növelhető.

Megoldás: Helyi igényeken alapuló kulturális-, közösségi-, sport- és szórakozási helyek kialakításának, felújításának támogatása a települések körében, amelynek tervezésébe az érintett célcsoportokat is aktívan bevonják. A fejlesztés komplexitása abban is megnyilvánul, hogy a beruházás eredményeként létrejövő, megújuló közösségi tér egy rendezvény keretében bemutatja új funkcióját célközönségének.

Eredmény: A projektek megvalósulása erősíti a fiatalokban és más társadalmi csoportokban a helyi kötődést, a fejlesztésekbe való bevonásuk fokozza az elkötelezettségüket és erősíti a társadalmi tőkét.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bányogyszovát, Beled, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Csorna, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kapuvár, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalva, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

Vállalkozói versenyképesség fejlesztése a Rábaköz városaiban

LEADER (ÚMVP szerinti) témakör: versenyképesség (411)

LEADER jogcím: vállalkozói alapú

HPME-hez rendelt forrás: 60 000 000 Ft

HVS célkitűzés: **A mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése**

Helyzet/adottság: A tervezési területen 44 település helyezkedik el. Közülük 3 városi rangú település. A városok turisztikai szolgáltatásainak bővítése kulcsfeladat a tájegység versenyképességének növelésében, mivel a Rábaköz turisztikai értékkataszterének egy jó része a 3 városban található.

Probléma/lehetőség: Mivel a városok turisztikai attrakciói és a turisztikai szolgáltatásai nincsenek harmonikus egységben, a szolgáltatások bővítésére van szükség a szálláshely-, a gasztronómia és a rendezvények, programok vonatkozásában.

Megoldás: A turisztikai szolgáltatások bővítése, minőségfejlesztése a céltelepüléseken.

Eredmény: A céltelepülések turisztikai szolgáltatási palettája színesedik, a kínálati portfólió bővül, a minőségfejlesztésen keresztül a vonzerő növekszik. A települések vendégéjszaka száma növekszik.

Érintett települések köre: Beled, Csorna, Kapuvár

A helyi gazdaság innovációs célterületeinek támogatása

LEADER (ÚMVP szerinti) témakör: versenyképesség (411)

LEADER jogcím: vállalkezési alapú

HPME-hez rendelt forrás: 40 000 000 Ft

HVS célkitűzés: **A mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése**

Helyzet/adottság: A helyi gazdaság fejlesztése a Rábaköz egyik kiemelt prioritása. A térségben élők komoly belső piacot jelentenek a helyben előállított termékek fogyasztásával. A helyi termékek előtérbe kerülése növeli a térség jövedelmezőségét.

Probléma/lehetőség: A térségben élő 55 ezer ember komoly fogyasztói bázisa lehet a helyi termékeknek, ezért a tájételek, tájtermékek kifejlesztésének, előállításának fejlesztése, a helyi szolgáltatások helyzetbe hozása indokolt. Ehhez a helyi vállalkozások ez irányú beruházásainak támogatása szükséges.

Megoldás: A vállalkozások olyan fejlesztéseinek, beruházásainak támogatása, amelyek a helyi termékek és szolgáltatások előállításához, versenyképességéhez, népszerűsítéséhez, minőségfejlesztéshez járulnak hozzá.

Eredmény: A helyi termékek fogyasztásának részaránya emelkedik a lakosság körében, aminek következtében a tájegység gazdasági versenyképessége javul, mivel a jövedelmek egyre nagyobb hányada marad a térségben.

Érintett települések köre: Acsalag, Babót, Barbacs, Bányogyszovát, Beled, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Csorna, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kapuvár, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfaló, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

Marketingkommunikációs eszközök létrehozása

LEADER (ÚMVP szerinti) életminőség/diverzifikáció (413)

LEADER jogcím: közösségi célú fejlesztés

HPME-hez rendelt forrás: 10 000 000 Ft

HVS célkitűzés: **Hálózati együttműködés serkentése, elősegítése, támogatása**

Helyzet/adottság: A Rábaköz marketingkommunikációs eszközei hiányosak, miközben az ilyen közösségi marketingkommunikációs eszközök létrehozása és terjesztése hatékonyan szolgálja a tájegység vagy egy mikrotérség kommunikációs üzeneteinek eljuttatását az egyes célcsoportokhoz. A közösségi marketingben rejlő előnyök kiaknázása hálózati együttműködésre sarkallja az egyes szereplőket.

Probléma/lehetőség: Általános, tematikus, ágazati vagy bármely platform alapján szerveződő marketingkommunikációs eszköz létrehozása és terjesztése jótékony hatást vált ki a tájegység ismertségének növelésében, vonzerejének bemutatásában.

Megoldás: Az együttműködésen alapuló közösségi marketingkommunikációs eszközök létrehozása, terjesztése: nyomtatott, on-line és digitális marketingkommunikációs eszközök kifejlesztésének, sokszorosításának, terjesztésének támogatása.

Eredmény: A Rábaköz kommunikációs kibocsátó képessége bővül. A tájegység megjelenítése, bemutatása a marketing korszerű eszközeinek igénybevételével valósulhat meg, ami eredményesen járul hozzá a térség pozícionálásához.

Érintett települések köre:

Acsalag, Babót, Barbacs, Bágyogszovát, Beled, Bogyoszló, Bősárkány, Cirák, Csorna, Dénesfa, Dör, Edve, Egyed, Farád, Gyóró, Himod, Hövej, Jobaháza, Kapuvár, Kisfalud, Maglóca, Magyarkeresztúr, Mihályi, Osló, Páli, Pásztori, Potyond, Rábacsanak, Rábakecöl, Rábapordány, Rábasebes, Rábaszentandrás, Rábatamási, Sopronnémeti, Szany, Szárföld, Szil, Szilsárkány, Vadosfa, Vág, Vásárosfalu, Veszvény, Vitnyéd, Zsebeháza

3.5. Forrásallokáció

HPME/CÉLTERÜLET TERVEZŐ ÉS ELLENŐRZŐ TÁBLÁZAT	Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület									
II. CÉLKITŰZÉSEK	C	C	C	C	C	A	C	A	A	C
HPME sorszáma	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
HPME címe	A tudásbázis korszerűsítése a Rábaközben	Kompetenciafejlesztés a Rábaközben	Kisléptékű helyi rendezvények	Tájéegységi szintű rendezvények	Rábaközi kiemelt turisztikai rendezvények	A tájegység turisztikai érdeklődésének rendszerbe szervezése	Közöségi terek és rendezvények létrehozása	Vállalkozói versenyképesség fejlesztése a Rábaköz városai-ban	A helyi gazdaság innovációs célterületeinek támogatása	Maketing-kommunikációs eszközök létrehozása
III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)	C1	C2	C3	C4	C5	A1	C6	A2	A3	C7
Célterület jogcím besorolása (HVS jogcím szerint, betűjellel)	0d	0d	0c	0c	0c	0f	0a	0b	0b	0a
Célterülethez allokált forrás (Ft)	5 000	5 000	16 000	20 000	20 000	35 000	30 000	60 000	40 000	10 000
Gazdaságfejlesztési (igen=1, nem=0)	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0
Kis értékű célterület (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 4 DB)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Komplex fejlesztés (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 2 DB; KOMPLEX NEM LEHET KISÉRTÉKŰ)	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési arány). Minimum 45%.	0	5000	0	0	0	35000	0	60000	40000	0
Ellenőrzés (kis értékű aránya). Maximum 10%.	0	0	16000	0	0	0	0	0	0	0
HPME/célterület kód	640d01	640d02	640c03	640c04	640c05	640f06	640a07	640b08	640b09	640a10

4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések

4.1. Nyilvánossági intézkedések, projektötlet gyűjtés

A 6/2011. (II.4.) ÚMVP Irányító Hatósági közleményben foglaltaknak megfelelően, valamint a helyi szereplők és az Egyesületi tagok HVS felülvizsgálatba való bevonásának fontosságát szem előtt tartva, Egyesületünk a Stratégia átdolgozása során mindvégig igyekezett minél szélesebb körű nyilvánosságot biztosítani.

Egyesületünk honlapján folyamatosan tájékoztattuk az egyesületi tagokat és érdeklődőket a HVS felülvizsgálatának szükségességéről, lépéseiről.

A HVS felülvizsgálat indítását elrendelő IH közlemény tájékoztatót Egyesületünk 2011.02.07-én, a HVS felülvizsgálat indításáról szóló Hirdetményt pedig 2011.02.08-án megjelentette honlapján, valamint azt minden önkormányzatnak megküldte kifüggesztésre, a helyi lakosokat minél hatékonyabb tájékoztatása érdekében.

A nyilvánosság biztosításában a honlapon való megjelenítés biztosította a naprakész információ megosztási lehetőséget. Internetes oldalunkon folyamatosan beszámoltunk a felülvizsgálat aktuális állásáról. Véleményezésre közzétettük az aktuális szövegeket, munkaanyagokat.

Munkaszervezetünk irodájában illetve telefonon folyamatos konzultációs lehetőséget biztosítottunk a felülvizsgálat teljes folyamata alatt.

A 2011.02.18-án, Csornán tartott indító megbeszélés és TCS kijelölést követően a konzultáció leginkább interaktív formájaként öt alkalommal tartottunk a stratégia felülvizsgálat kapcsán fórumot. A fórumokon ismertetésre került a felülvizsgálat folyamata, ütemezése, a nyilvánosság biztosításának szükségessége és a projektötlet beadás menete. A részletes bemutatást követően a fórumon részt vevők vázolták projektötleteiket, valamint a vidékfejlesztési elképzeléseiket.

Az Egyesületi tagok által megválasztott Tervezői Csoport összesen négy alkalommal ülésezett. Az üléseken a korábban kidolgozott HVS elemzésével, valamint az időközben a munkaszervezet és az Egyesület által szerzett tapasztalatok alapján a térség SWOT-elemzése került kidolgozásra, amely alapját jelenti annak, hogy a térség sajátosságait figyelembe véve legyenek kialakíthatóak azok a fő célkitűzések, melyek mentén a HVS felülvizsgáltra és kidolgozásra kerülhet. A további üléseken a beérkezett projektötlete tartalmának ismertetése, megvitatása, strukturálása, majd a tervezett célterületek kidolgozása következett.

A HVS célkitűzései elnökség általi elfogadására 2011.03.25-én, Kapuváron került sor. Az elnökség egyhangú szavazással elfogadta a felülvizsgált Helyi Vidékfejlesztési Stratégia beszámolót. Ezt követően a beérkezett projektötletekről döntöttek. Az ülés során a

beérkezett projekttervek tervezett célterületek szerint, csomagokba foglalva kerültek megvitatásra és elfogadásra.

A Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület a nyilvánosságot nemcsak a helyi szereplők, Egyesületi tagok irányába, hanem az Irányító Hatóság felé is biztosította. Az Irányító Hatósággal és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal tartott közös konzultáció során a 10 darab LEADER célterület részletes egyeztetésre, majd jóváhagyásra került.

4.2. A HVS végrehajtása

A HVS végrehajtását a Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület a rendelkezésére álló eszközökkel segíti. Kiemelt szerep jut az Egyesület munkaszervezetének, amely az Irányító Hatóság valamint delegálási szerződés alapján az MVH által ütemezett feladatok mellett tanácsadási és projektgenerálási feladatokat is ellát. A munkaszervezet ügyfélfogadási időben a pályázók rendelkezésére áll a HVS-hez illetve az aktuális pályázati felhívásokhoz kapcsolódó kérdések megválaszolására, illetve a pályázó tevékenységéhez, elképzeléseihez illeszkedő projektek generálására. A munkaszervezet rendszeresen szervez tájékoztató fórumokat, illetve rendezvényekhez, eseményekhez csatlakozva jelenik meg információs, tájékoztató tevékenysége.

A vázolt intézkedések - térségi szinergiahatást is kiváltani képes - megvalósításához hozzájárulnak térségünk erőforrásai, a kedvező gazdaságföldrajzi helyzettől, a rendelkezésre álló kvalifikált munkaerőn keresztül a természeti és kulturális értékeink, valamint agrárhátterünk potenciálja. A vidékfejlesztési program – a folyamatos megvalósítás során – több év távlatában fejti ki hatását. A változások nyomon követése (monitorozása) fontos, mert így lehet a szükséges módosításokat, változtatásokat időben megtervezni. A program bizonyos céljai hamarabb, míg mások közép- vagy hosszabb távon fejti ki hatásukat, lehetővé téve ez által is a célok egymáshoz való kapcsolódását, felfűzését, a multiplikatív funkció betöltését. A megvalósulásban, a hatáscélok elérésében nagy szerepe lesz a térség potenciális pályázóinak, akik a saját eszközeikkel, egyéni módon tudnak ehhez a közösségi térségfejlesztéshez hozzájárulni. Ez a hatástöbbszörözés jótékony hatással lesz a térségbe áramló pénzeszközökre, a foglalkoztatottságra, a vidéki egzisztencia tartóssá tételére, az itt élők jövőjére. A Rábaköznek először adatott meg, hogy önmagát ilyen módon megszervezze és ehhez a jövőhöz kellő lendületet képes adni a most átdolgozott vidékfejlesztési program.

A HVS céljainak elérésében kiemelt szerepet kap a Leader-szerűség. A Leader-szerű működés a tervezett projektfejlesztések mindegyikénél preferált terület. Ennek kiinduló pontja az alulról történő építkezés, a beágyazottság, a szerves fejlődés. A Rábaköz tájegység szempontjából különösen fontosak még az alábbi területek:

Terület alapú megközelítés

A tervezett projekt illeszkedjen a Rábaköz tájegység azon erősségeihez, amelyek a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában megerősítést kaptak. A támogatást nyert projektgazda a Rábaközre kiterjedően minél szélesebb körben vonja be az érintetteket, érdekelteket. A tájegységi, térségi alapú megközelítés egyik új eleme a rábaközi tallér „helyi pénz”, pénzhelyettesítő utalvány bevezetése. Az egyes projektmegvalósítás során kiemelt figyelmet kap a helyi identitást, de még inkább a Rábaköz helyi társadalmának és gazdaságának

erősítését szolgáló rábaközi tallér pénzhelyettesítő utalványnak a népszerűsítése, használata, használatának ösztönzése.

Innováció

A HVS valamennyi célterület vonatkozásában preferálja az innovatív, kreatív megoldásokat. A tervezett projektek járuljanak hozzá új eljárások bevezetéséhez, népszerűsítéséhez, gyakorlatának erősítéséhez. A tervezett projektek céljaiban és tervezett tevékenységeiben a „tudni, hogy mit” helyett a „tudni, hogy hogyan” szemlélet érvényesüljön. Ennek megfelelően a projektszereplőknek érdekében áll a gyakorlatorientáltság, a tudás-, a készség- és a kompetenciakészlet fejlesztése, a szemléletformálás alakítása például a fenntarthatósági, az ökológiai területek irányába.

Integrált és ágazatközi fellépések

A tervezett projektek integrált módon közelítsenek a projekt céljainak, tevékenységeinek és a beavatkozás területeinek rendszerének kialakításához. Az ágazati, térségi kihatású projektek számolnak az egyes szektorok közötti szinergiahatásokra. A projektek által vállalt tevékenységek járuljanak hozzá a Rábaköz területén lévő helyi értékek megmentéséhez, megőrzéséhez, fenntartásához és új értékek kialakításához.

Hálózatépítés és együttműködés

A hálózati együttműködés elve különösen fontos egy olyan térségben, amely a gazdasági szervezettség egy olyan szakaszába lépett, amit a rábaközi tallér bevezetése is fémjelez. Mivel napjainkban az egyéni verseny helyébe a hálózatok versenye lép, ez a belső (térségi szintű) kooperáció komoly hozzáadott értéket jelent a versenyképesség növeléséhez. A projektek bátran építhetnek egy már meglévő kooperáció továbbfejlesztésére és/vagy új együttműködési rendszerek kialakítására. Bizonyos esetekben a nagyobb, átfogóbb regionális, interregionális kooperációkhoz való csatlakozás esélyei, lehetőségei is kínálnak megoldásokat a projekttervezés és megvalósítás során.

Helyi partnerség

A projektgazda a tevékenység megvalósításába bevonja a Rábaköz helyi szereplőit, lehetőség szerint a köz- és magánszférát egyaránt. Ezzel is hozzájárul a helyi gazdaság erősítéséhez, hiszen a jövedelmek a térségben maradnak. Az Európai Unió szubszidiaritás elvének megfelelően a projektek olyan problémákat oldanak meg, amelyek helyiek, helyi célokat irányoznak elő. Ez magában foglalja a helyi szereplők preferálását, hiszen a helyi szereplők azok, akik, amelyek leginkább érintettek és érdekeltek a lokális ügyek megoldásában.

5. Mellékletek

5.1. A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek

A HVS felülvizsgálat során mindösszesen 11 alkalommal került sor egyeztetésre lakossági fórum, TCS ülés, Elnökségi ülés illetve Közgyűlés formájában.

RÁBAKÖZ HVS - 2011

A HVS felülvizsgálat érdekében az alábbi helyszíneken és napokon tartottunk lakossági fórumot:

2011.02.22.	Mihályi	- résztvevők száma: 8 fő
2011.02.23.	Kapuvár	- résztvevők száma: 50 fő
2011.03.11.	Csorna	- résztvevők száma: 36 fő
2011.03.21.	Szil	- résztvevők száma: 18 fő

A tervezői csoport négyszer ülésezett az alábbi napokon és helyszíneken:

2011.02.28.	Kapuvár	- résztvevők száma: 8 fő
2011.03.07.	Kapuvár	- résztvevők száma: 11 fő
2011.03.24.	Kapuvár	- résztvevők száma: 9 fő
2011.05.03.	Kapuvár	- résztvevők száma: 9 fő
2011.05.24.	Kapuvár	- résztvevők száma: 9 fő

Az Egyesület a HVS felülvizsgálat eredményes lebonyolítása érdekében az alábbi napokon tartott taggyűlést:

2011.02.18. Csorna, indító megbeszélés, Tervezői Csoport tagjainak megválasztása

- résztvevők száma: 38 fő

2011.05.24. Kapuvár A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végső elfogadása.

- résztvevők száma: 88 fő

5.2. Pénzügyi táblázatok, forrásallokáció

HPME/CÉLTERÜLET TERVEZŐ ÉS ELLENŐRZŐ TÁBLÁZAT	Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület									
II. CÉLKITŰZÉSEK	C	C	C	C	C	A	C	A	A	C
HPME sorszáma	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
HPME címe	A tudásbázis korszerűsítése a Rábaközben	Kompetenciafejlesztés a Rábaközben	Kisléptékű helyi rendezvények	Tájéegységi szintű rendezvények	Rábaközi kiemelt turisztikai rendezvények	A tájegység turisztikai érdekeltségének rendszerebe szervezése	Közösségi terek és rendezvények létrehozása	Vállalkozói versenyképesség fejlesztése a Rábaköz városai-ban	A helyi gazdaság innovációs célterületeinek támogatása	Maketing-kommunikációs eszközök létrehozása
III. INTÉZKEDÉSEK (HPME)	C1	C2	C3	C4	C5	A1	C6	A2	A3	C7
Célterület jogcím besorolása (HVS jogcím szerint, betűjellel)	0d	0d	0c	0c	0c	0f	0a	0b	0b	0a
Célterülethez allokált forrás (Ft)	5 000	5 000	16 000	20 000	20 000	35 000	30 000	60 000	40 000	10 000
Gazdaságfejlesztési (igen=1, nem=0)	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0
Kis értékű célterület (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 4 DB)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Komplex fejlesztés (igen = 1, nem = 0; LEGFELJEBB 2 DB; KOMPLEX NEM LEHET KISÉRTÉKŰ)	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Ellenőrzés (gazdaságfejlesztési arány). Minimum 45%	0	5000	0	0	0	35000	0	60000	40000	0
Ellenőrzés (kis értékű aránya). Maximum 10%	0	0	16000	0	0	0	0	0	0	0
HPME/célterület kód	640d01	640d02	640c03	640c04	640c05	640f06	640a07	640b08	640b09	640a10

5.3. A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok

http://www.kisalfold.hu/rabakoz_i_hirek/forum_a_palyazatokrol_mihalyiban/2204653/

http://www.kisalfold.hu/rabakoz_i_hirek/660_millio_nyerheto_a_rabakoz_i_leader-ben/2206261/

http://www.kisalfold.hu/rabakoz_i_hirek/vidékfejlesztés/2207675/

http://www.kisalfold.hu/rabakoz_i_hirek/rendkivuli_kozgyules_kapuvaron/2220917/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/02/08/Felhivas_-_Reszvetel_Helyi_Videkfejlesztési_Strategia_HVS_felulvizsgalataban/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/02/09/Forum_Mihalyi_20110222_1400/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/02/10/HVS_felulvizsgalat_-_indito_megbeszeles_20110218/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/02/18/Forum_az_Uj_Szechenyi_Terv_Lehe_tosegeirol_-_20110223_1400/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/02/21/Tervezo_Csoport_ulese_20110228/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/02/28/Tervezo_Csoport_ulese_20110307/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/03/03/Forum_Csorna_20110311_1800/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/03/09/Forum_-_Szil_20110321/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/03/17/Tervezo_Csoport_ulese_20110325/

http://rabakozcsoport.freeblog.hu/archives/2011/05/10/RVE_-_rendkivuli_kozgyules_20110524_Kapuvár_Polgarmesteri_Hivatal/

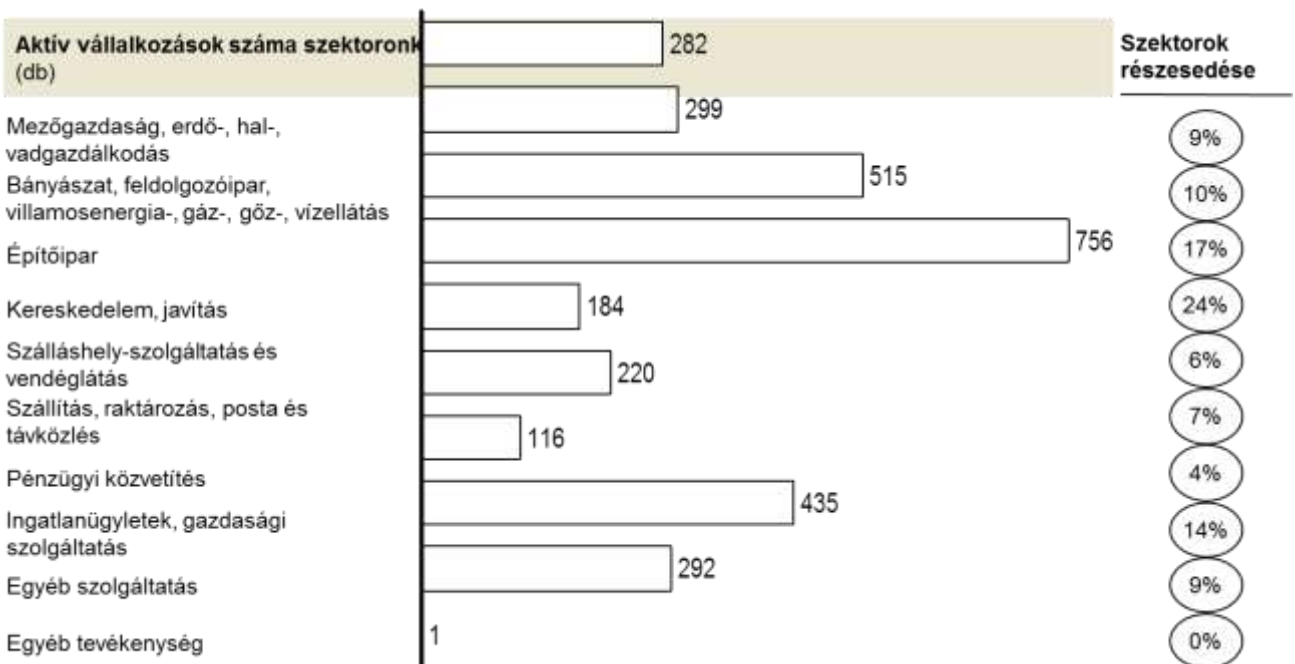
5.4. Térképek (a térség természeti, egyéb adottságait bemutató térképek)

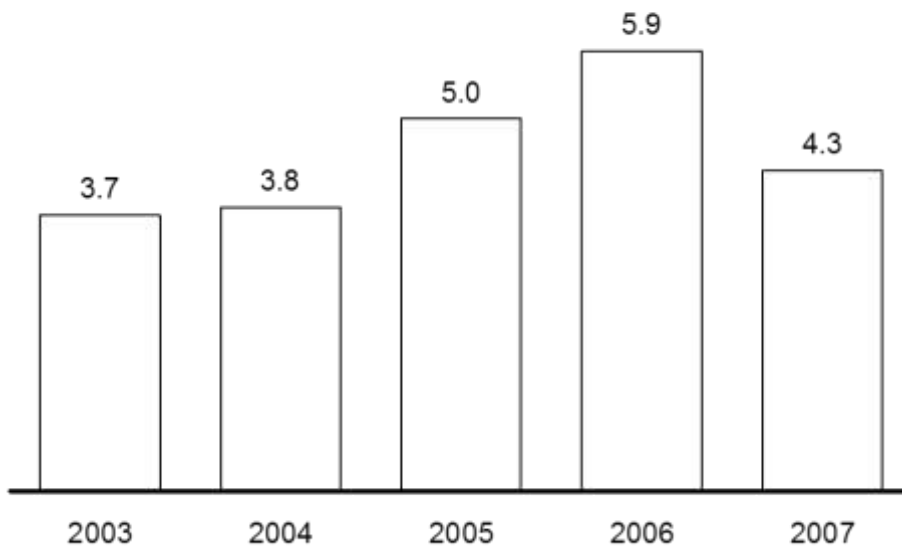

5.5. Táblázatok (statisztikai adatok összefoglaló táblázatai)

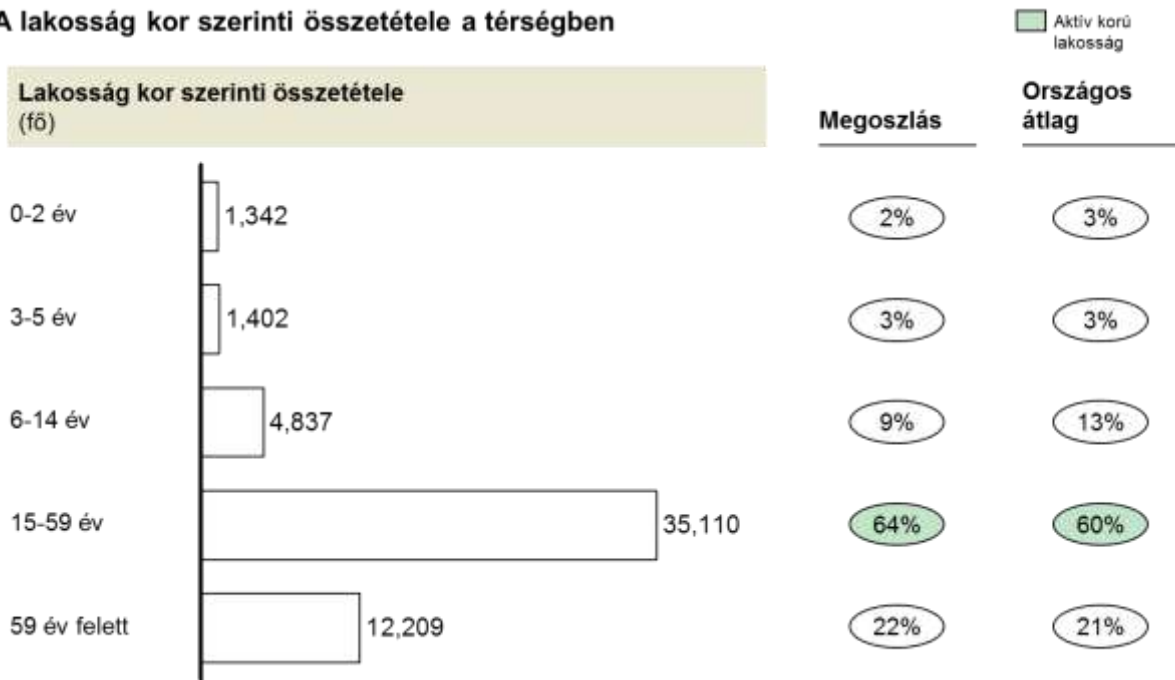
<u>Általános információk</u>		<u>Négy legnépesebb település</u>	
Népesség	54,900	Csorna	10,834 fő
Települések száma	44	Kapuvár	10,802 fő
Városok száma	2	Beled	2,889 fő
Hátrányos helyzetű települések száma	5	Szany	2,342 fő

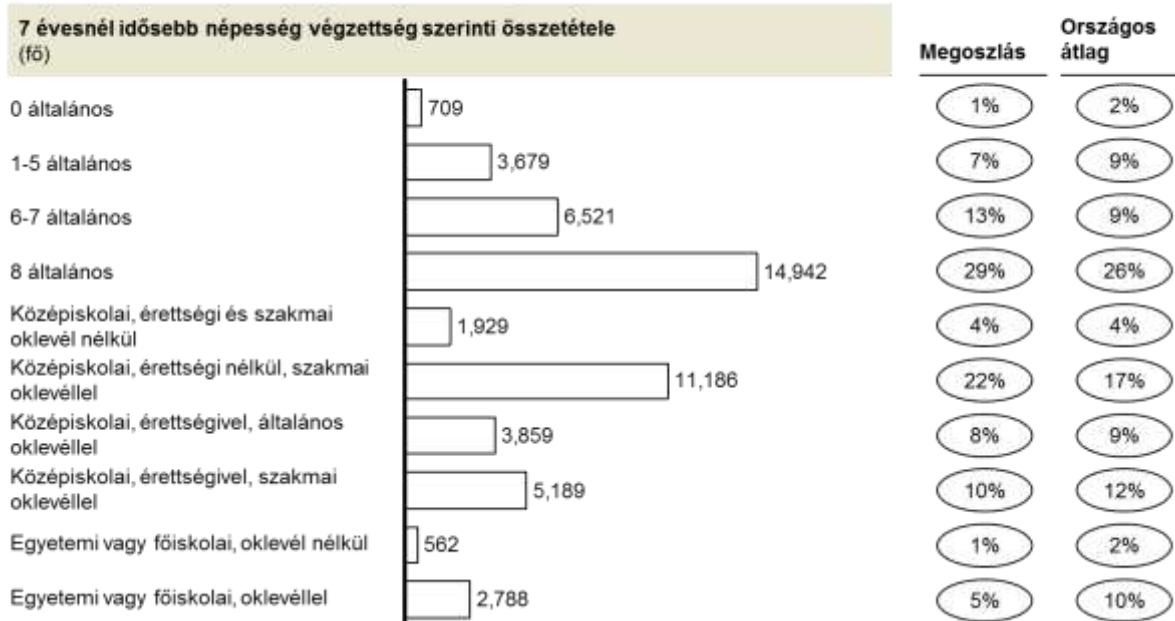
Álláskereső aránya az aktív korú lakosságon belül (százalék)

Non-profit szervezetek a térségben

Non-profit szervezet típusa	Számuk a térségben	Non-profit szervezet típusa	Számuk a térségben
Kultúrával kapcsolatos tevékenység	23	Környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenység	1
Vallással kapcsolatos tevékenység	3	Településfejlesztéssel, lakásüggyel kapcsolatos tevékenység	15
Sporttal kapcsolatos tevékenység	48	Gazdaságfejlesztéssel, munkaüggyel kapcsolatos tevékenység	1
Szabadidővel kapcsolatos tevékenység	57	Jogvédelemmel kapcsolatos tevékenység	1
Oktatással kapcsolatos tevékenység	32	Közbiztonság védelmével kapcsolatos tevékenység	6
Kutatással, tudományokkal kapcsolatos tevékenység	0	Többcélú adományoztással kapcsolatos tevékenység	2
Egészségüggyel kapcsolatos tevékenység	8	Nemzetközi kapcsolatok	1
Szociális ellátással kapcsolatos tevékenység	12	Szakmai, gazdasági érdekképviseléssel kapcsolatos tevékenység	14
Polgárvédelemmel, tűzoltással kapcsolatos tevékenység		Politikai tevékenység	

A lakosság kor szerinti összetétele a térségben

Lakosság iskolai végzettség szerinti összetétele

5.6. A térségre vonatkozó egyéb stratégiák listája

Az egész tájegység gazdasági egységként, rendszerként való feldolgozása mindeközéig nem történt meg. A HVS az első olyan szakmailag megalapozott, az érintetteket, érdekelteket a legszélesebben bevonó integrált térségfejlesztési program, amely stratégiai távlatban alkotja meg ezt a hiánypótló anyagot.

Egyes szakterületeken, illetve kistérségi vonatkozásban készültek az elmúlt években dokumentumok, amelyeket a stratégia készítésekor és átdolgozásakor figyelembe vett a tervezői csoport. Ezek a munkák három csoportba sorolhatók: (1) diplomamunkák, (2) települési, kistérségi, régiós fejlesztési dokumentumok, (3) térségközi, euregionális programadó tanulmányok.

Tájegység szellemi lenyomatát feldolgozó diplomamunkák egy-egy részterület (kultúra, néprajz, mesterségek) kidolgozásával megerősítő, figyelemfelhívó módon segítették a stratégia irányvonalának meghatározását.

A vidékfejlesztés szempontjainak figyelembe vételével készült el 2004-ben (Csorna város mentorálásával) az „Agrárstruktúra és vidékfejlesztés a Csornai statisztikai kistérségben” című munka, amely egy Sapard helyzetfeltárás elvégzése okán készült. A tanulmány részletesen elemzi a kistérséget, és fő következtetései beépültek az akciócsoport stratégiai programjába, csakúgy mint „A Csornai Kistérség projektorientált gazdaságfejlesztési program”(Fatimex Euro kft-2006) tanulmány konklúziói is.

Mindkét kistérségre vonatkozóan készült programadó tanulmány 2005-ben ugyanazon szakértő cég (Terra Studio Kft) közreműködésével. A „Kistérségi integrált projektcsomag 2007-2013” tanulmány a kapuvári kistérséget a „termékeny föld és egyedi termékek a Rábaköz szívében, a prosperáló agrárgazdaság, a termelékeny ipar és az egyedi termékekre épülő turizmus” kistérségként definiálja.

Az eddigi Leader program megvalósításának (pályázatainak) keretében kerül sor 3 hiányterület felszámolására. 1.) A Rábaköz Turizmusfejlesztési Stratégiájának elkészítése. 2.) A Rábaköz marketingstratégiájának elkészítése. 3.) A Rábaköz Ökotérség kialakításának stratégiai tanulmánya. Mindhárom tanulmány szekunder és primer kutatások elvégzésén alapszik. Ezek lesznek az egész tájegységet figyelembe vevő első olyan irányadó tanulmányok, amelyek a térség valamennyi érintettje részére kínálnak majd megoldásokat.

5.7. Fenntarthatósági alapelvek

A térség egyik nagy erőssége a természeti-táji adottságokban rejlik. Ezért a stratégia kidolgozásakor a tájegység termelési tényezőire (tőke, föld, humán- és környezeti erőforrások), azok használatára vonatkozóan a térségi szükségletek és az újratermelhetőség szempontjait kívántuk előtérbe helyezni és összhangba hozni. A térség gazdasági fejlesztését

ellenőrizhető módon tervezzük megvalósítani, hogy programunk realizálásakor minimalizálni tudjuk a tájegység környezetterhelését.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában az alábbi fenntarthatósági alapelvekre építünk.

- Intézményi fenntarthatóság
- Személyi fenntarthatóság
- Pénzügyi fenntarthatóság
- Ökológiai fenntarthatóság

A HVS intézményi fenntarthatóságának letéteményese a Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület. Az intézmény megalakulásával úttörő szerepet vállalt fel az egész tájegység önszerveződésével kapcsolatban. Az eddig eltelt időszak beváltotta a hozzá fűzött reményeket. A tájegységben a termelési tényezők mellett van egy olyan fontos belső felhajtóerő, amire mindenképpen építeni lehet. Ez pedig a rábaközi identitás. A térség 1100 éve folyamatosan lakott. Az itt élőkben erős elkötelezettség van a térség iránt és ezt a hagyományokkal, a népi kultúra elemeivel a mindennapok szintjén lehet tartani. Ez a belső felhajtóerő teszi lehetővé azt, hogy a tájegységet egy rendszer mellett lehessen megszervezni és a versenyképességet fenntartani. A ma még meglévő értékeket könnyebb fenntartani, mint régi elfeledett értékeket feléleszteni, újradefiniálni. A Rábaköznek vitathatatlan előnye van abban, hogy a fenntartás bármely területén építhet erre a társadalmi tőkére. A Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesület a maga erőforrásain keresztül modellértékűen volt képes ezt az irányt meghatározni és a végrehajtást menedzselni. A térség csak akkor lehet sikeres, ha ezen koordináló szerep mellé az integrált tervezés, koordinált végrehajtás és folyamatos továbbfejlesztés párosul. Jelen stratégiai átdolgozás is ezt a célt kívánja szolgálni.

Az intézményi fenntarthatóság mellett fontos szerep jut a személyi háttérnek is. Önmagában az intézmények létrehozása nem garantálja, csak lehetővé teszi a fejlődést. A térség helyzetbe hozásához nem csak a lehetőségek kiaknázása, hanem elsősorban a lehetőségek teremtése szükséges. Ennek alapja a szakértői munka. A HVS megvalósítása, a Rábaköz tájegység további fejlesztése nem nélkülözheti az elkötelezett, rátermett, kreatív, innovatív személyi háttérrel. A jelenlegi feladatok végrehajtásához szükséges szakértői kapacitás rendelkezésre áll. A Nemzeti Vidékstratégia által is megfogalmazott jövőképek kiteljesítéséhez a tájegységnek és a Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesületnek további humán erőforrás bevonásával, illetve annak minőségi fejlesztésével kell számolnia.

A stratégia pénzügyi fenntarthatósága nagyban függ az ÚMVP országos és helyi sikerétől. A Rábaköz az elmúlt években markánsan újrapozícionálta magát és ezt kell módon kommunikálta is a térségen belül. Ez azzal járt, hogy a térségfejlesztés forrásbevonásában nem csak az egyesület, hanem a térség más szereplői is egyre jobban kiveszik a részüket. Az ÚMFT Operatív programjain és a határmenti (szlovák-magyar, osztrák-magyar) Európai Területi Együttműködési Programokon keresztül további források áramlásával lehet számolni. Ehhez a Rábaköz Vidékfejlesztési Egyesületnek a pályázati aktivitást kell erősítenie, ösztönöznie. A helyi gazdaságfejlesztés további forrásait jelentik az itt működő, itt gazdálkodó vállalkozások által realizált fejlesztések, befektetések.

A tájegység számára az ökológiai fenntarthatóság evidencia, mondhatni létkérdés. Ez annál is inkább fontos, mert az érintett terület följajzilag a Natura 2000-es területű Rába folyó és a

RÁBAKÖZ HVS - 2011

Fertő-Hanság Nemzeti Park által ölelt térségben fekszik. A tájegység erdősültsége is igen magas. A természeti erőforrások fenntartható használata, a takarékos gazdálkodás, a helyi megújuló energiák igénybevétele lesz a témaköre az első olyan kutatásnak, ami egy Leader projekt keretében történik meg a közeljövőben, aminek eredményeként elkészül a Rábaköz tájegység ökoprogramja. Ez egy olyan vezérfonal lesz, amelyet minden érintett figyelembe vehet a fenntartható gazdálkodás, az ökológiai gondolkodás bevezetése, erősítése érdekében.